

Betænkning om

**FRITIDSVIRKSOMHED FOR
BØRN OG UNGE
(Fritidsundervisningslovens kap. II)**

*Afgivet af et udvalg nedsat af undervisningsministeren
i december 1983*

BETÆNKNING NR. 1016

SEPTEMBER 1984

trykt på genbrugspapir

ISBN 87-503-5203-2
Stougaard Jensen/København
Un 00-151-bet.

I N D H O L D S F O R T E G N E L S E

side:

Kapitel 1.	Udvalgets nedsættelse og kommissorium	1
Kapitel 2.	Historisk redegørelse	4
2.1.	Lovgivningsinitiativer	4
2.2	Fritidspolitiske målsætninger i relation til fritidsvirksomhed for børn og unge	3
Kapitel 3.	Fritidsundervisningsloven af 1968, de gældende regler i kap. II, fritidsvirksomhed for børn og unge	20
3.1.	Interessegrupper for børn og unge	20
3.2.	Ungdomsklubber	21
3.3.	Foreningsvirksomhed for børn og unge	22
3.3.1.	Anvisning af lokaler	23
3.3.2.	Tilskud til lokaler og lejrpladser, der ejes eller lejes af foreninger	24
Kapitel 4.	Kommunale og amtskommunale støtteordninger	27
4.1.	Kommunale støtteordninger	27
4.2.	Kommunernes udgifter til idrætten og det øvrige ungdomsforeningsarbejde	31
4.3.	Amtskommunale støtteordninger	32
Kapitel 5.	Udvalgets overvejelser	36
5.1.	Indledning	36
5.2.	Fritidspolitikkens hovedmålsætning	37
5.2.1.	Nogle principper med kommentarer som grundlag for hovedmålsætningen	38
Kapitel 6.	Afsluttende bemærkninger om finansiering	53

Særudtalelser

Udtalelse fra repræsentanterne for Dansk Ungdoms Fællesråd og Idrættens Fællesråd	55
Udtalelse fra repræsentanterne for Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen	62
Udtalelse fra repræsentanten for Københavns Kommune	63
Udtalelse fra repræsentanterne for undervisningsministeriet	71

Bilag

Bilag 1. Diverse lovbestemmelser	72
Bilag 2. Notat om ungdomsskolen, herunder ungdomsskolens fritidsvirksomhed	76
Bilag 3. Notat om klubvirksomhed under bistandsloven	82
Bilag 4. Oversigt over forskellige klubformer	89

Kapitel 1.

Udvalgets nedsættelse og kommissorium.

Efter drøftelse mellem undervisningsministeren og kulturministeren og med de kommunale organisationer, Dansk Ungdoms Fællesråd og Idrættens fællesråd nedsatte undervisningsministeren i december 1983 et udvalg om fritidsundervisningslovens kap. II, fritidsvirksomhed for børn og unge.

Udvalget fik følgende kommissorium:

"Udvalget skal fremkomme med forslag til ændring af fritidsundervisningslovens kapitel II, fritidsvirksomhed for børn og unge.

Udvalget skal herunder overveje finansieringen. I overvejelserne skal indgå såvel en vurdering af den nuværende finansieringsform (kommunale (amtskommunale) tilskud med delvis statsrefusion), som en bloktilskudsfinansiering, jfr. indenrigsministeriets lovgivning om generelle tilskud til amtskommuner og kommuner. Udvalget skal fremlægge en vurdering af de økonomiske konsekvenser af sine forslag, idet det er en forudsætning, at virksomheden ikke må medføre yderligere udgifter for staten.

Udvalget skal give anvisninger på, hvorledes den enkelte kommune i samarbejde med foreningerne og andre initiativtagere i det lokale område kan udarbejde en samlet og mere helhedsorienteret politik for hele fritidssektoren inden for vedtagne kommunale rammer.

Udvalget skal i denne forbindelse være opmærksom på mulighederne for en forenkling og smidiggørelse af bestemmelser om forskellige aktiviteter, aldersgrupper, lokaliteter m.v. samt om administration og kontrol.

Udvalget skal samtidig overveje mulige konsekvenser for klubvirksomhed under socialministeriet.

Udvalget skal specielt overveje følgende problemområder:

1. Fjernelse af uligheder for brugere ved benyttelse af offentlige lokaler og anlæg og egne eller lejede lokaler m. v.
2. Ligestilling af aktiviteter med samme funktioner, uanset initiativtager.
3. Rimelige garantier for bestående virksomhed i en overgangsperiode. "

Udvalget fik følgende sammensætning:

Generalsekretær Bent Agerskov,
Idrættens Fællesråd

Generalsekretær Carsten Andersen,
Dansk Ungdoms Fællesråd

Fuldmægtig Pernille Bahnson,
Amtsrådsforeningen

Fuldmægtig Claus Bøje,
Ministeriet for kulturelle anliggender

Fhv. afdelingschef i undervisningsministeriet Verner Hammer
(formand)

Kontorchef Klaus Holmstrup,
Undervisningsministeriet

Kommunalbestyrelsesmedlem Marie Jepsen,
Kommunernes Landsforening

Borgmester Jørgen Jørgensen,
Kommunernes Landsforening,

Kontorchef Martin Kristensen,
Kjøbenhavns kommune,

Undervisningsinspektør Carl Nissen,
Undervisningsministeriet,

Højskolelærer Arne Rasmussen,
Idrættens Fællesråd,

Fuldmægtig Marianne Rosenquist,
Undervisningsministeriet,

Fuldmægtig Claus Ulrich,
Undervisningsministeriet,

Generalsekretær Palle Wraae,
Dansk Ungdoms Fællesråd,

Sekretær for udvalget:
Fuldmægtig Birgitte Simonsen,
Undervisningsministeriet.

Amtskonsulent for fritidsundervisning Bent Vedsø, formand **for** Samrådet af amtskonsulenter for fritidsundervisning, blev tilknyttet udvalget som tilforordnet.

Udvalget har tilsluttet sig Kommunernes Landsforenings **ønske** om, at fuldmægtig Mogens Karbo deltager i udvalgets møder.

Johannes Lyngsgaard, De danske Skytte-, Gymnastik- og Idrætsforeninger har deltaget i 2 møder som suppleant **for** Arne Rasmussen

Der har været afholdt 14 plenarmøder og derudover en række sekretariatsmøder.

Kapitel 2.

2.1. Historisk redegørelse over lovgivningsinitiativer.

I 1939 nedsatte undervisningsministeriet et ungdomsudvalg, der skulle overveje hele spørgsmålet om ungdommens udvikling og uddannelse på folkelige, kulturelle og samfundsmæssige områder og undersøge nødvendigheden af ændringer i den bestående lovgivning om skoler for ungdommen (folkehøjskoler og landbrugsskoler) samt overveje og fremkomme med forslag om nye former for ungdomsskolearbejdet i det hele.

Betænkningen førte til lovgivning i 1942 om folkehøjskoler m.v. (lov nr. 311), om efterskoler (lov nr. 314), om tilskud til aftenskoler (lov nr. 313) og om ungdomsskoler for den faglærte ungdom (lov nr. 312).

Det fremgår af udvalgets betænkning, at man stort set betragtede fritidsområdet som udmærket varetaget af det frie foreningsarbejde og af det frie oplysningsarbejde, som fandt sted i aftenskolerne. Aftenskolernes undervisning var rettet mod alle over den undervisningspligtige alder (dengang 14 år).

For de unge, som ikke fandt vej til disse tilbud, fortrinsvis unge ufaglærte 15-18-årige i byerne, introduceredes tanken om en frivillig ungdomsskole, som skulle lægge vægt på en indføring i erhvervs- og samfundsspørgsmål samt styrke almindelige skolekundskaber.

Vægten lå altså på undervisning og oplysning, men ret hurtigt opstod der i forbindelse hermed også tilbud, der tog sigte på fritidens udnyttelse netop som fritid. Det skete dels i form af klubber, fritidsarrangementer, lejrskoler m.m. tilrettelagt af ungdomsskolen dels i form af ungdoms-klubber, som fra 1945 fik særlige støtteregler under arbejds- og socialministeriet.

I 1945 nedsattes ungdomskommissionen, som i sin betænkning "Ungdommen og Fritiden", 1952, inddrager såvel foreningsarbejdet som klubarbejdet.

I 1948 nedsatte undervisningsministeriet en kommission til revision af lovene om ungdomsskoler, aftenskoler og efterskoler, ("Ungdomsskolekommissionen"), som fik til opgave at overveje, "i hvilket omfang samfundet evt. bør støtte ikke blot en særlig for 14-18-årige tilrettelagt ungdomsundervisning, men også former for ungdommens frie udnyttelse af fritiden såvel i forbindelse med ungdomsskolen som udenfor".

Ungdomsskolekommissionens betænkning (vedrørende ungdomsskoler, aftenskoler, ungdommens fritidsbeskæftigelse m.v., 1952) tog flere forslag op fra ungdomskommissionen, og arbejdet førte til lov om ungdomsundervisning m.v. (nr. 219 af 11. juni, 1954) som - udover regler om støtte til forskellige ungdomsskoleformer (efterskoler, aftenskoler og den fornævnte ungdomsskole m.fl.) også for første gang indeholder bestemmelser om tilskud til fritidsforanstaltninger m.v.

I loven gives der regler for tilskud til oprettelse og drift af ungdomsskoleklubber m.v. for ungdomsskolens elever (§ 43) og de såkaldte "åbne klubber" (§ 44). Dernæst regler for lokaleanvisning og tilskud til lokaleudgifter for ungdomsforeninger, der "virker for ungdommens almene oplysning og udvikling", til ungdomslederuddannelse, til aflønning af ungdomsvejledere (konsulenter), til indretning af lokaler og til forsag m.m.

Selv om man nok kan sige, at loven fra 1954 har været grundlaget for tilskud til fritidsområdet frem til i dag med enkelte korrektioner i 1960 (lov nr.257 af 14. juni 1960) blev der dog foretaget en ret omfattende revision ved lov nr. 233 af 6. juni 1968 om fritidsundervisning m.v.

Med loven om fritidsundervisning m.v. fra juni 1968, der trådte i kraft i august 1969, og som stadig er gældende, indførtes begrebet interessegrupper for børn og unge i et fornyet forsøg på at imødekomme den "restgruppe", som hverken blev tiltrukket af foreningerne eller af klubberne.

Samtidig skulle interessegruppebestemmelserne omfatte folkeskolens fritidsvirksomhed (skolefritidsklubberne), som hermed overførtes til lov om fritidsundervisning m.v., idet man ønskede at samle tilbuddene om fritidsvirksomhed.

En anden væsentlig forbedring var, at man i 1968-loven ophævede diskrimineringen mod politisk og religiøst ungdomsarbejde. Dette havde hidtil været udelukket fra støtteordningerne. Endelig ophævede man den nedre aldersgrænse for foreningernes ungdomsarbejde.

Loven forpligtede endvidere kommunerne til at stille kommunale lokaler vederlagsfrit til rådighed for børne- og ungdomsarbejde.

Derudover skulle kommunen og staten refundere en del af børne- og ungdomsforeningernes udgifter til egne eller lejede lokaler. Der redegøres nærmere for den gældende fritidsundervisningslov og dens virkninger i kap. 3.

I fortsættelse af denne lov udarbejdede et udvalg, nedsat af undervisningsministeriet i 1970, en betænkning med et principforslag om tilskud til det idébestemte ungdomsarbejde (Det idébestemte ungdomsarbejdes stilling og vilkår, 1970). Dette forslag blev taget op i kulturministeriets Betænkning om Idrætten og Friluftslivet, nr. 709, 1974 og dannede grundlag for det ændringsforslag til tipsloven i 1976, som sikrede en betragtelig forøgelse af tilskud til det idébestemte foreningsarbejdes centrale virksomhed - parallelt med de tipstilskud som idrætsforeningerne hidtil havde fået.

Uden for den traditionelle folkeoplysningssektor har det sidste lo-år især to initiativer på undervisningsministeriets område været vendt mod fritidsområdet: Med folkeskolereformen i 1975 introduceredes folkeskolens frivillige undervisningstilbud (§ 3, stk. 3) - en virksomhed, der svarer til interessegrupperne, men her honoreret med lærerløn. Endvidere har de seneste års debat om skolepasningsordningerne givet anledning til, at folketinget i folketingsåret 1983/84 har vedtaget et forslag om offentligt støttet og reguleret fritidstilbud til børn på skolerne. Loven trådte i kraft 1. august 1984.

2.2.Fritidspolitiske målsætninger i relation til fritids- virksomhed for børn og unge .

Som nævnt foran (2.1) betragtede man i 1942 fritidsområdet som udmærket varetaget af det frie foreningsarbejde, som man derfor ikke behøvede at lovgive om. Derimod drøftede man det pædagogiske, opdragelses- eller uddannelsesmæssige formål med de foreslåede foranstaltninger. I begrundelsen for nedsættelsen af undervisningsministeriets ungdomsudvalg i januar 1939, nævner man den fare, der opstår for den enkelte og samfundet, når den tekniske og faglige udvikling (og uddannelse) løber fra personlighedsudviklingen. Vægten måtte derfor lægges på den almene oplysning og udvikling.

Ungdomsskolekommissionens betænkning vedr. ungdomsskoler og aftenskoler m.v. (1952) fortsætter disse overvejelser og understreger, at udover aftenskoler m.m. "udover (også) mange ungdomsforeninger en fortjenstfuld indsats for ungdommens dygtiggørelse og udvikling, således at der kunne være god grund for det offentlige til at yde støtte til foreningernes virksomhed".

I samme betænkning slår man et andet vigtigt princip fast: Kommissionen "anser det for meget afgørende for folkestyrets sunde vækst og udvikling, at så mange som muligt (foreninger, stedlige kredse og enkeltpersoner m.fl.) kan drages ind i det folkelige oplysningsarbejde eller i anden udviklende fritidsbeskæftigelse". "For udviklingen af det af kommissoriet omfattede ungdomsarbejde har lokale ungdomsforeninger og landsorganisationer betydet overordentlig meget." Hittidig lovgivning herom har, siger man, bygget på dette frie initiativ, som man lægger megen vægt på at bevare.

Når betænkningen alligevel ikke foreslår støtte til foreningernes virksomhed skyldes det - bortset fra bekymring for de økonomiske konsekvenser - en betænkelighed ved at kunne komme til at gribe ind i foreningernes arbejde. Man foreslår

støtte til rammerne for foreningernes virke, til lederuddannelse m.m., mens foreningerne selv må udfylde disse rammer.

Samtidig med denne betænkning fra ungdomsskolekommissionen udkommer ungdomskommissionens betænkning "Ungdommen og fritiden" (1952). Bygget på omfattende undersøgelser og tidligere betænkninger slår kommissionen fast, at de unge på udmærket vis forstår at udnytte og selv administrere deres fritid. I det fortsatte arbejde på at forbedre de unges fritidsforhold fremhæver betænkningen to principper som væsentlige:

1. Der må sikres de unge tilstrækkelige muligheder for selv at vælge deres fritidsvirksomhed, og man må undgå, at samfundet eller andre ud fra selv de bedste motiver søger at begrænse valgmulighedernes.
2. Det frie ungdomsarbejde, der bæres af de unges egen indsats, bygger på meget værdifulde traditioner i dansk folkeligt liv. Offentlige tilskud til ungdomsarbejdet må under ingen omstændigheder medføre en beskæring af ungdomsarbejdets frihed.

Ungdomskommissionen omtaler den stigende konkurrence fra andre fritidsfaktorer, den offentligt støttede aftenskole, ungdomsskole og ungdomsklub samt forlystelseslivet. Karakteristisk for disse konkurrerende tilbud er, at de alle er økonomisk velfunderede i forhold til foreningslivet.

I en omtale af ungdomsklubberne lægger kommissionen vægt på, at man i højere grad lader de unge selv lede klubberne. I øvrigt mener man generelt, at det er "en misforståelse at skelne mellem socialt og kulturelt ungdomsarbejde, som det ofte gøres".

Det blev ungdomsskolekommissionens betænkning, som førte til den første lovgivning om fritidsvirksomhed i lov om ungdomsundervisning m.v., 1954.

I 1965 kommer betænkning om revision af loven om ungdomsskoler og aftenskoler m.v. for så vidt angår fritidsforanstaltninger (nr. 386, 1965), som afgives af et udvalg, nedsat i 1963. Udvalget havde fået til opgave at stille forslag til forbedringer, men inden for lovens fastsatte rammer. En mere gennemgribende revision af lovens fritidsafsnit udskydes til næste stirre lovrevision.

Betænkningen indeholder derfor kun få mere principielle overvejelser. Man betragter ungdommens fritidsliv - rigtigt tilrettelagt og inspireret - som en vigtig forberedelse til en indholdsrig voksertilværelse.

I forbindelse med det nye forslag om interessegrupper, som bl.a. skal omfatte skolefritidsklubberne, nævnes det, at disse klubber af ungdoms- og børneorganisationerne har været følt som en generende konkurrence. Foreningernes adgang til at oprette interessegrupper skal derfor sikre disse foreninger adgang til at etablere fritidsvirksomhed på skolerne, således at "det private organisationsarbejde får samme muligheder (som skolerne)."

Udvalget udtaler sig stærkt mod diskrimineringen af det ideologiske (religiøse og politiske) arbejde. De hidtidige regler betyder i virkeligheden, at disse stærkt idébetonede organisationer ikke kan opnå støtte til arbejdet for selve deres ide. Udvalget mener endvidere, at det i praksis er umuligt at skelne mellem alment kulturelt og mere forkyndende eller propagandistisk virksomhed.

I forslag til lov om fritidsundervisning m.v. (lo. februar 1968) følger man udvalgets forslag på disse punkter, men uden at gå ind i nogen principiel argumentation. Lovforslaget indeholder derudover kun enkelte mere almene udsagn som

f.eks. "at benyttelse af kommunens lokaler og anlæg m.v. under alle omstændigheder skal være vederlagsfri" (for foreninger), og at man "ikke finder det rimeligt, at der betales leje for benyttelse af statens anlæg"

I 1965 anmodede regeringen kontaktudvalget mellem ungdomsorganisationerne og statsadministrationen om at vurdere, i hvilket omfang ungdomskommissionens forslag i en række betænkninger var blevet gennemført. I begyndelsen af 1970 udsendte udvalget betænkningen, Samfundet og ungdommen (nr. 559, 1970).

I afsnittet om ungdommen og fritiden konstateres det, at "de økonomiske vanskeligheder, som foreningslivet led under i 1952, er blevet forværret ganske væsentligt og yderligere har svækket foreningslivets konkurrencemuligheder". Ganske vist har lov om fritidsundervisning m.v. betydet en forbedring, men endnu skal den forening, der ikke kan få anvist egnede lokaler eller udendørsanlæg - og det er langt størstedelen, - selv fremskaffe mindst 1/4 af omkostningerne til deres lokaler eller anlæg. Lovens muligheder for støtte til lederuddannelse er ligeledes en forbedring, men den kan kun dække en brøkdel af behovet. Udvalget sammenholder det offentliges investering i det frivillige ungdomsarbejde med dettes egenindsats og anbefaler, at det undersøges, hvor og hvordan en øget offentlig investering kan give det bedste udbytte, idet man tilslutter sig ungdomskommissionens synspunkt, at det frie ungdomsarbejde - ledet af de unge selv - også i fremtiden må være det bærende i ungdommens fritidsliv.

Udvalget mener, at ungdomsklubberne stadig i for høj grad er præget af de voksne ledere. Selv de mest velmenende initiativer fra voksne vil kunne hæmme de unges udvikling og modning til selv at bære ansvaret. Udvalget foreslår, at dette problem løses i forbindelse med en åbning af klubbernes aldersgrænser, som på mange måder har mistet deres naturlige

begrundelser. Samtidig foreslås det at øge kontakten mellem klub- og foreningsarbejdet, så at de unge, når de forlader klubben, naturligt fortsætter i foreningslivet.

Udvalget advarer den "foreningsløse" ungdom mod at gå ud fra, at menneskers behov for fritidsbeskæftigelse kun kan imødekommes gennem organiserede aktiviteter, som kræver indmeldelse i en forening eller klub, eller på et undervisningshold. Man foreslår, at der stilles rigelige bevillinger til rådighed til forsag med ungdomsaktiviteter, der bryder med de traditionelle veletablerede organisationsformer, bl.a. f.eks. ved økonomisk støtte til at overdrage gamle huse til de unge, som de selv kan indrette og administrere.

Betænkningen "Det idébestemte ungdomsarbejdes stilling og vilkår" (december 1970) behandler kun en del af foreningsarbejdet, de ikke-idrætslige foreninger, hvis vanskeligheder ifølge betænkningen var blevet forværret i sammenligning med anden fritidsvirksomhed. Begrundelsen for forslag om forbedret støtte er ifølge betænkningen, at det idébestemte ungdomsarbejde engagerer de unge i debat og stillingtagen til samfundsspørgsmål, herunder religiøse og etiske problemer, som er livsvigtige for demokratiet. Dette ungdomsarbejde er derfor ikke blot en præventiv beskæftigelsesforanstaltning, men en uvurderlig - og uundværlig - forskole til demokratiet.

Det er betænkningens vurdering, at det offentlige - trods gennemførelsen af lov om fritidsundervisning m.v. i 1969 - generelt set betragter "såkaldt neutralt arbejde som pædagogisk rigtigere", og derfor også generelt set er mere rundhåndet med støtte hertil.

I "Idrætten og friluftslivet" (betænkning nr. 709, 1974) vurderes virkningerne af lov om fritidsundervisning m.v. fra 1968 foreløbig således, set i relation til foreningsarbejdet: "Trods væsentlige forbedringer i forhold til tidligere giver loven stadig foreningerne forskellige vanskeligheder. Bestem-

melserne om lokaleanvisning og tilskud kan medføre stor forskelsbehandling af foreningerne, selv inden for samme kommune. De foreninger, som med betydelig egenindsats selv har skaffet sig lokaler bliver ringere stillet end dem, der får anvist kommunale. Endvidere påvirkes vilkårene for det lokale foreningsarbejde i høj grad af de offentligt betalte fritidstilbud i interessegrupper, klubber og ungdomsskole m.m."

Selv om foreningerne i et vist omfang selv går ind som initiativtagere til både klubber og interessegrupper, udgjør de fastsatte bestemmelser om aldersgrænser og kontrolforanstaltninger m.m. som regel en vanskelighed, fordi de ikke er tilpasset foreningernes sædvanlige struktur og arbejdsform. Lovens regler om aflønning har også en tendens til afsmitning i foreningslivet.

Betænkningen henviser til traditionen for, at organisering af fritidsaktiviteter sker på frivillig basis og anbefaler derfor følgende principper for en offentlig indsats i fritidssektoren:

- Aktiviteten må være afgørende for, hvorvidt der skal ydes støtte. Hvis ikke foreningsarbejdet skal hæmmes, må foreningernes muligheder for støtte ligestilles med støtte til anden fritidsvirksomhed, for så vidt som aktiviteterne er de samme. Det er ønskeligt, at samme vilkår gælder alt idræts-, børne- og ungdomsarbejde.
- Den enkelte forening må have frihed til at virke uden indblanding fra det offentliges side i arbejdsform, holdning og målsætning.
- Loven må ændres, således at der i videst muligt omfang tages hensyn til foreningsstrukturen, og således at foreningerne ikke tvinges til at ændre deres struktur, såfremt de ønsker at benytte lovens forskellige tilbud.

- Aldersgrænser må såvel af pædagogiske som af administrative grunde anses for uhensigtsmæssige. Idrætten har mere end nogen anden fritidsbeskæftigelse formået at samle aktive i alle aldre, og stutten må derfor ikke gøres aldersbestemt.
- For at sikre ensartede betingelser for landets foreninger må der lovmæssigt fastsættes generelle minimumskrav for de enkelte kommuners ydelser til fritidsvirksomhed.

Det foreslås at opbygge en kommende fritidslovgivning på grundlag af disse principper. I tilfælde af at gældende ordning med statsrefusion af kommunale udgifter opretholdes, foreslår man, at stutten til foreningerne sker i form af en rammebevilling til følgende fem tilskudsområder:

- 1) Instruktørløn
- 2) Leder- og instruktøruddannelse
- 3) Forskellige arrangementer
- 4) Inventar, materiel og materialer
- 5) Administrationsudgifter.

Tilskuddet beregnes efter foreningens regnskab og udbetales med en stirre eller mindre andel evt. afhængig af medlemmernes alder, og evt. inden for et loft pr. aktivt medlem.

Dersom der indføres bloktilskud efter objektive kriterier, foreslås det, at der i lovgivningen fastlægges mere eller mindre detaljerede krav til kommunerne om tilskud til foreningsarbejde. Man henviser til, at jo mere samfundsvigtigt et tilskudsområde anses for at være, jo mere vil staten være interesseret i at sikre et rimeligt serviceniveau. Det vil være bydende nødvendigt at opretholde visse minimumskrav over for kommunerne. Man ønsker lokaleanvisningen bevaret og tilskuddet hævet til 90% af de faktiske udgifter til lokaler og anlæg. Også under en evt. bloktilskudsordning vil den ovenfor skitserede rammetilskudsordning kunne indføres.

Betænkningen fremhæver lovens bestemmelser om tilskud til lederuddannelse og til ansættelse af konsulenter som særdeles nyttige, men gør opmærksom på, at de afsatte midler dertil er helt utilstrækkelige. Endelig foreslås det, at der via tipsmidlerne gives mulighed for støtte til ikke-idrætslige idébestemte ungdomsorganisationer som foreslået i betænkningen fra december 1970.

I sommeren 1974 udsendte undervisningsministeriet et udkast til ændring af lov om fritidsundervisning m.v. til offentlig debat. Efter forhandlinger med organisationerne udarbejdedes derpå et lovforslag i januar 1975, men regeringen faldt, før lovforslaget blev fremsat i folketinget. Partiet Venstre tog forslaget stort set uforandret op og fremlagde det i folketinget de følgende to samlinger. Forslaget kunne imidlertid ikke samle politisk flertal i folketinget.

Forslaget omfattede såvel ungdomsskolen og fritidsvirksomheden (kap. I og II), som voksenundervisningen (kap. III) og byggede på bloktilskud efter objektive kriterier til kommunerne. Forslaget gav samtidig kommunerne mulighed for at fastsætte et loft over deres udgifter til virksomhed under loven.

Forslaget gik i al korthed ud på, at der i hver kommune skal etableres fritidsvirksomhed, og at virksomheden skal stå åben for alle under 25 år. Kommunalbestyrelsen træffer bestemmelse om tilskud efter generelle retningslinier. Tilskud skal ydes ligeligt til aktivitet af samme art, uanset initiativtager. Kommunalbestyrelsen skal offentliggøre en oversigt over alle fritidstilbud i kommunen.

Lovforslaget indebar en radikal omlægning af reglerne om støtte til fritidsvirksomhed for børn og unge - herunder foreningerne. For første gang foreslås en støtte til foreningernes aktiviteter, og ikke blot til rammerne derfor.

Lovforslaget fastholder princippet om, at det primære initiativ til at iværksætte fritidstilbud ligger hos private, mens kommunerne supplerer i rest tilbud, hvis der ikke er tilstrækkelige aktivitetstilbud på privat basis. Forslaget nævner i bemærkningerne en række fritidstilbud under anden lovgivning (socialministeriet og ministeriet for kulturelle anliggender) og fortsætter: "Uanset at der stort set udøves samme aktiviteter i de forskellige virksomhedsformer, er der således tale om økonomisk ulige vilkår afhængig af, hvilken form man har indrettet virksomheden under". Med lovforslaget har man ønsket at sikre, at aktivitet af samme art får en ligelig behandling uanset om aktiviteten tilrettelægges i institutionsform, i foreninger eller i lasere organisatoriske rammer.

Forslaget pålægger ikke kommunen bestemte tilskudsmodeller, men påpeger, at det ofte anvendte tilskud pr. aktivt medlem (i de kommunale støtteordninger) må anses for mindre tilfredsstillende for foreninger med intensiv virksomhed. I stedet foreslår man en eller anden form for tilskud baseret på antal aktivitetstimer.

Forslaget gav som nævnt kommunerne mulighed for at lægge loft over de samlede tilskud og ophævede altså de såkaldte lovbundne udgifter. Samtidig bortfaldt med bloktilskuddet den tilskyndelse til støtte, som ligger i refusionsordningerne. I bemærkningerne overvejes det, hvordan man - i overensstemmelse med skolestyrelseslovens § 31 - kan sikre den kommunale støtte opretholdt. I lovforslaget er derfor indføjet en bestemmelse, hvorefter det påhviler kommunalbestyrelsen at påse, at der sikres børn og unge et alsidigt tilbud om fritidsvirksomhed i et efter kommunens forhold rimeligt omfang.

I et afsnit om ungdomsklubberne, som også omfatter ungdomsskoleklubberne, anføres det, at de foreslåede regler (i fritidsundervisningsloven) vil kunne rumme også de sociale klubber, men at det forudsætter et nært samarbejde mellem den lokale

social- og fritidssektor, samt at der må sikres særlige tilskud til truede grupper af børn og unge. I denne sammenhæng henvises til den forpligtelse, der indeholdtes i lov om børne- og ungdomsforsorg om at sikre fornødne (socialpædagogiske) fritidsforanstaltninger.

Lovforslaget fastholder forpligtelsen til at anvise offentlige lokaler vederlagsfrit. Forpligtelsen kan dog fraviges - efter særlig tilladelse - som led i samlede lokale kommunale ordninger, der tilsigter udjævning af de urimelige forskelle - ofte geografisk bestemt - mellem foreningernes udgifter til virksomhed i stirre private lokaler (f.eks. idrætshaller) og i anviste lokaler. Endelig foreslås det, at hver offentlig myndighed afholder "sine" udgifter til de anviste lokaler, så man undgår mellemregninger.

Forpligtelsen til at yde lokaletilskud efter bestemte regler til foreningernes egne lokaleudgifter bortfaldt med forslaget, men de hidtidige lokaletilskud skulle opretholdes i en 6-årig overgangsperiode.

I perioden efter 1975 har der kun været få og spredte officielle tilkendegivelser som berørte dele af fritidspolitikken. I forbindelse med en forespørgselsdebat i folketinget i december 1979 om den stigende vold i samfundet var der almindelig enighed om betydningen af relevante fritidstilbud til unge som led i et forebyggende arbejde. Foreningernes rolle i denne sammenhæng blev understreget, men man ønskede også mere målrettede initiativer rettet mod de truede grupper af unge, f.eks. med udgangspunkt i ungdomsklubberne.

I 1983 udkom "Betænkning om eliteidrætten i Danmark" (nr. 992, 1983).

I et indledende kapitel, hvor idrættens samfundsmæssige betydning og bl.a. dens sociale, kulturelle og politiske funktioner omtales, nævnes, at man "inden for idrætten kan genvinde et fællesskab omkring en aktivitet, hvis etablering, organisering, indhold og mål fornemmes som et resultat af

ens egen og fælleskabets indsats". Der kan, hedder det videre "ikke herske tvivl om, at i mindre lokalsamfund - og måske i størst udstrækning på landet - kan idrætsfælleskabet bidrage væsentligt til den lokale samhörighed" (side 33).

I 1983 afholdt Dansk Ungdoms Fællesråd en ungdomskonference om fritidspolitik. Statsminister Poul Schlüter slog i sin tale om de frivillige organisationernes rolle i samfundet fast, at regeringen ikke forestiller sig nogen principiel ændring af fritidspolitikken. Man fastholder de to principper fra ungdomskommissionen om tilstrækkelige og frie valgmuligheder for de unge og om det frie ungdomsarbejdes selvstændighed og frihed uanset offentlige tilskud.

Statsministeren advarede mod formålscensur eller aktivitetscensur og understregede, at den enkelte forening - uanset religiøs eller politisk holdning - skal have frihed til selv at tilrettelægge sin struktur og sin virksomhed, uden at de offentlige tilskud beskæres.

Statsministeren tilsluttede sig ungdomskommissionens formand, prof. Hal Koch's formulering af fritidspolitikens opgave: "At politisere ungdommen". De unge skal ikke blot "holdes beskæftiget på sund vis og under opsyn af ansvarlige voksne. De unges interesse og engagement skal vækkes og fastholdes, så de i deres foreninger kan formulere deres holdninger og meninger om samfundet til en dialog med politikerne". I denne forbindelse, mente statsministeren, er det vigtigt, at det offentlige ikke påfører foreningerne unfair konkurrence med hensyn til fritidstilbud. Men samtidig kan man spørge, om det organiserede fritidsliv løser de meget væsentlige samfundsopgaver, vi stilles overfor, f.eks. spørgsmålet om, at de unge selv skal være ansvarlige for deres egen virksomhed, eller spørgsmålet om relevante tilbud til særligt udsatte grupper af unge.

Fritidspolitikken kan ikke føres isoleret fra andre samfundsområder. Der må anlægges en helhedsbetragtning. De erfaringer, som de unge henter i et arbejde, de selv administrerer

og har ansvaret for, er nødvendige, når de som ansvarlige medborgere i fælleskab skal løse opgaverne i samfundet fremover.

I 1981 nedsatte regeringen Regeringens Ungdomsudvalg med den opgave at foretage en nyvurdering af de problemer, som de unge aldersgrupper er stillet overfor i det moderne samfund, herunder også en vurdering af, hvilken holdning og politik, situationen kræver fra samfundets side.

Udvalget har indtil nu afgivet tre rapporter: En brydnings-tid, Ungdomsbilleder og Salomons Unge. Udvalget afslutter arbejdet i 1984.

Sammenfattende vurdering.

En gennemgang af relevante udtalelser og bemærkninger om målsætningen for lovgivning om fritidsvirksomhed viser en nærmest overraskende overensstemmelse igennem hele perioden siden 2. verdenskrig:

Det er afgørende for det enkelte menneskes og for demokratiets udvikling, at så mange unge som muligt drages ind i en udviklende fritidsvirksomhed. Det ungdomsarbejde, som bæres af de unges egen indsats og giver de unge ansvar, skal støttes, og må ikke erstattes eller udkonkurreres af offentligt iværksatte og styrede fritidsforanstaltninger. De grupper af unge, som af en eller anden grund ikke tiltrækkes af de frivillige foreninger, må have alternative tilbud. Men også disse tilbud må - i højere grad end det gennem alle årene har været tilfældet - ledes af de unge selv. Af altoverskygende betydning for en fritidsvirksomhed, som skal oplyse og udvikle de unge, er friheden til selv at tilrettelægge virksomheden uden offentlig indblanding, og friheden til gennem virksomheden at vække til engagement og formulere holdninger og meninger.

Kapitel 3.

Fritidsundervisningsloven af 1968, de gældende regler i kap. II, fritidsvirksomhed for børn og unge. *)

3.1. Interessegrupper for børn og unge.

§ 27, § 28, § 29, § 35 og § 36.

En interessegruppe er en gruppe af skolesøgende børn og unge, der samles om en virksomhed af interessebetonet karakter.

Kommunalbestyrelsen kan godkende oprettelse af interessegrupper, når visse i loven fastsatte betingelser er opfyldt, f.eks. vedrørende leder- og instruktørkvalifikationer, lokaler m.v.

Staten yder tilskud med 2/3 af lønudgiften til interessegruppens instruktør. Kommunen har endvidere en forpligtelse til at anvise egnede lokaler og udendørsanlæg til godkendte interessegrupper, se nærmere om lokaleanvisningsreglerne i afsnit 3.3.1.

Statens udgifter til interessegrupper (lønudgifter) udgjorde i 1970/71 ca. 1.8 mill, kr., i 1975/76 ca. 15.6 mill, kr., i 1980 ca. 29.5 mill. kr. og i 1983 ca. 27 mill. kr.

Som tidligere nævnt var et af formålene med reglerne om interessegrupper at overtage den fritidsvirksomhed for børn og unge, der hidtil havde været etableret i skolefritidsklubber. Et andet og væsentligt formål var at søge at skabe tilbud til de børn og unge, som ikke var tiltrukket af forenings- eller klublivet.

*) De relevante lovbestemmelser i fritidsundervisningsloven, i folkeskoleloven og i skolestyrelsesloven er optaget i betænkningen som bilag 1.

Imidlertid fik interessegrupperne ikke den plads i det samlede fritidstilbud som oprindeligt tiltænkt dem. Årsagen her- til kan være, at reglerne om interessegrupper er administra- tivt usmidige, hvilket bl.a. har været medvirkende til, at der i stedet for blev etableret kommunale støtteordninger i et samarbejde mellem kommunen og de lokale foreninger. Se i øvrigt om de kommunale støtteordninger kap. 4.

3.2. Ungdomsklubber.

§ 30, § 31, § 32, § 35 og § 36.

Ved en ungdomsklub forstås en klub, der samler unge mellem 14 og 18 år til virksomhed og samvær i deres fritid.

Kommunalbestyrelsen kan godkende oprettelse af en ungdoms- klub, når visse i loven fastsatte betingelser er opfyldt, f.eks. skal klubben have en bestyrelse, klubbens leder og medarbejdere skal have de fornødne kvalifikationer o.s.v. Adgang til at være medlem skal stå åben for alle i alderen mellem 14 og 18 år.

Til godkendte ungdomsklubber yder staten tilskud med 45% og kommunen med mindst 35% af driftsudgifterne i henhold til et regnskab, der er godkendt af kommunalbestyrelsen. Statens ud- gifter til ungdomsklubber udgjorde i 1970/71 ca. 3 mill. kr. i 1975/76 ca. 10 mill. kr., i 1980 ca. 20 mill. kr. og i 1983 ca. 38 mill. kr. Kommunen har endvidere en forpligtelse til at anvise egnede lokaler og udendørsanlæg til godkendte ung- domsklubber, se nærmere afsnit 3.3.1.

En ungdomsklub, oprettet i henhold til fritidsundervisnings- lovens kap. II, er et uforpligtende mødested for unge i den forstand, at medlemmerne ikke binder sig til at gå ind for en fælles idé eller beskæftigelse.

I ungdomskommissionens betænkning (1952) blev der lagt vægt på, at de unge selv burde tilrettelægge og styre klubbens virksomhed. En formaliseret medlemsindflydelse i overensstemmelse hermed er imidlertid ikke indarbejdet i bekendtgørelsen om fritidsvirksomhed for børn og unge. Klubbens leder og medarbejdere har således det formelle ansvar for virksomheden, medens klubbens aktiviteter ofte tilrettelægges og afvikles gennem klubråd, medlemsmøder etc.

Også aldersgrænserne (14-18 år) har vist sig uhensigtsmæssige, idet der er et stigende behov for, at såvel yngre som ældre ikke på forhånd udelukkes fra den beskrevne "åbne klubform".

Om ungdomsskoleklubber (kap. I i fritidsundervisningsloven) og klubber, oprettet i henhold til bistandsloven henvises til bilagene 2 og 3. I bilag 4 er optaget en skematisk oversigt over forskellene mellem de tre klubformer.

3.3. Foreningsvirksomhed for børn og unge. § 34 og § 34a.

Foreningsvirksomhed for børn og unge støttes i henhold til gældende lovgivning derved, at offentlige lokaler og uden-dørsanlæg med fornødent udstyr stilles vederlagsfrit til rådighed, samt at der til foreningernes egne eller lejede lokaler og lejrpladser ydes tilskud fra kommunen og amtskommunen med refusion fra staten.

Der ydes således ikke støtte direkte til en forenings aktiviteter i henhold til fritidsundervisningslovens regler, se derimod om de kommunale og amtskommunale støtteordninger, kap.4.

Det er en betingelse for lokalestøtte, at foreningsarbejdet giver børn og unge under 25 år mulighed for virksomhed og kammeratligt samvær med jævnaldrende i deres fritid. Den for-

ening, der står bag arbejdet, skal have en afgrænset medlemskreds, og det skal af vedtægter eller lignende fremgå, at foreningen er hjemmehørende i kommunen.

3.3.1. Anvisning af lokaler til interessegrupper for børn og unge, ungdomsklubber og til foreningsarbejde for børn og unge under 25 år.

Følgende lokaler og udendørsanlæg, der tilhører kommunen eller er beliggende i denne, skal stilles til rådighed med fornødne birura samt lys, varme, bad, rengøring, inventar, undervisningsmateriel og fornødent tilsyn, herunder normalt skolebetjentbistand:

1. Skoler, andre lokaler og udendørsanlæg, der tilhører kommunen.
2. Skoler, andre lokaler og udendørsanlæg, der tilhører amtskommunen, i det omfang der ikke har kunnet anvises lokaler m.v. i henhold til nr. 1.
3. Skoler, andre lokaler og udendørsanlæg, der tilhører staten, i det omfang der ikke har kunnet anvises lokaler m.v. i henhold til nr. 1 og 2.
4. Lokaler, hvortil der efter den 1. august 1969 med henblik på fritidsvirksomhed for børn og unge er ydet statstilskud eller statslån i henhold til §§ 105-107 i lov om fritidsundervisning m.v.
5. Tekniske skoler, til hvis opførelse der er ydet statslån, samt undervisningslokaler, hvortil der i henhold til loven om erhvervsmæssig uddannelse af ikke-faglærte arbejdere er ydet statstilskud eller statslån.
6. Andre skoler og lokaler, til hvis opførelse der efter den 1. august 1969 er ydet statstilskud eller statslån, i det omfang, der ikke ellers har kunnet anvises egnede lokaler.

Tilsvarende skal amtsrådet anvise egnede lokaler og udendørsanlæg med fornødent udstyr til foreningsarbejde på amtsplan for børn og unge under 25 år.

Lokalerne m.v. skal kun stilles til rådighed for fritidsvirksomhed for børn og unge i det omfang, sådan anvendelse kan forenes med de formål, lokalerne m.v. i øvrigt skal tjene. Kommunen og amtskommunen kan inden for deres anvisningsforpligtelse, når særlige forhold taler for det, samle anvisningen af lokaler m.v.

Der er her navnlig tænkt på week-ender, ferieperioder eller tidlige eller sene tidspunkter af døgnet, hvis lokalerne m.v. ikke udnyttes fuldt ud. Kommunen og amtskommunen kan endvidere under visse betingelser samle anvisningen af lokaler m.v. geografisk, dog således at deltagerne får rimelige transportafstande.

Endelig kan kommunen og amtskommunen efter skriftligt varsel inddrage tilladelsen til at benytte lokaler m.v., hvis det gentagne gange konstateres, at de ikke udnyttes i rimeligt omfang.

3.3.2. Tilskud til lokaler og lejrpladser, der ejes eller lejes af foreninger.

Det er en betingelse for tilskud, at lokalerne og lejrpladserne skal skannes egnede til formålet og være beliggende inden for landets grænser eller i Sydslesvig.

Tilskud ydes med 75% af visse driftsudgifter ved foreningens egne lokaler eller lejrpladser og med 75% af det aftalte lejebeløb m.v. til foreningens lejede lokaler.

Tilskuddet ydes maksimalt i forhold til en udgift på 50 kr. pr. time, beregnet på grundlag af det årlige antal timer, hvori foreningen har etableret virksomhed i lokalet.

De tilskudsberettigede udgifter kan af den tilskudsgivende myndighed nedsættes til et anslået beløb, svarende til det normale lejeniveau for et til formålet passende lokale eller en lejrplads på egnen.

Staten yder tilskud med 50% af kommunens og amtskommunens udgifter til leje, hvis de pågældende lokaler og lejrpladser er privat ejede.

I 1970/71 var statens udgifter til lokaler og lejrpladser ca. 6 mill. kr., i 1975/76 ca. 23.7 mill. kr., i 1980 ca. 55 mill. kr. og i 1983 ca. 81 mill. kr. Oplysningerne om statens udgifter fremgår af finansloven og viser, hvilket beløb staten i det pågældende finansår har refunderet kommunerne. Da kommunen ikke har faste afregningstidspunkter, viser tallene ikke, hvilke refusionsberettigede udgifter, kommunerne faktisk har haft det pågældende år.

Allerede få år efter at loven trådte i kraft, måtte man konstatere, at reglerne for tilskud til egne og lejede lokaler, som dengang ikke indeholdt bestemmelser om maximumbeløb, ville medføre for stærk stigning i de offentlige tilskud. Da man i 1971 indførte det første maximumbeløb på 75 kr., beregnede man, at størsteparten af udgifterne til f.eks. en nybygget idrætshal af beskeden størrelse og udstyr ville kunne dækkes inden for maximumbeløbet. Begrænsningen ramte altså dengang særligt kostbare idrætsanlæg, som f.eks. præsenterede udgifter på op til 8-900 kr. i timen.

I 1974 blev maximumbeløbet sat ned til 50 kr., hvor det har ligget fast siden.

Da man i 1968 fastlagde lokalebestemmelserne, fandt man det rimeligt, at foreningerne måtte betale ca. 25% af udgifterne til lokaler, hvis de ønskede egne lokaler fremfor anviste. Med det stigende byggeindex og det fastlåste maximumbeløb på 50 kr. pr. time er forskellen mellem de vederlagsfri anviste lokaler og den stadig større pris, som foreningerne selv skal betale for egne eller lejede lokaler, blevet et problem. I flere tilfælde træder kommunerne til og giver ekstra lokale-tilskud ud over dem, som loven påbyder, men trods dette har udviklingen nu mange steder ført til så stor forskelsbehandling af foreningerne, at det er blevet en belastning for forholdet mellem kommunerne og foreningerne, og af og til mellem foreningerne indbyrdes.

En ændring af lokalebestemmelserne er imidlertid vanskelig, medmindre man enten fjerner maximumbeløbet - eller ændrer i bestemmelserne om den vederlagsfri anvisning af offentlige lokaler. I en del kommuner har man dog fundet den udvej med bistand af kommunen at lade foreningerne indbyrdes udligne noget af forskellen i udgiften til de store lokaler og anlæg, der ejes eller lejes af foreningerne med tilskud, og de kommunale lokaler, der stilles vederlagsfrit til rådighed. En sådan ordning kræver dog med de nugældende bestemmelser i loven, at alle foreninger går frivilligt med i ordningen. Enkelte steder bliver en sådan udligningsordning inkorporeret i den kommunale støtteordning, hvorved der kan lægges et vist pres på foreningerne for at tilslutte sig ordningen.

Kapitel 4.

Kommunale og amtskommunale støtteordninger.

4.1. Kommunale støtteordninger.

Som omtalt foran i kap. 3 giver lov om fritidsundervisning m.v. kap. II, mulighed for støtte til interessegrupper for børn og unge, ungdomsklubber samt til lokaler for foreningsarbejde for børn og unge. Men den giver ikke mulighed for støtte direkte til foreningernes aktiviteter.

Efter 1968-lovens vedtagelse opstod der ønsker om, at kommunerne også mere direkte kunne give støtte til foreningernes aktiviteter. Den første aftale mellem kommuner og foreninger indførtes i Lyngby allerede før lovens vedtagelse, ("Lyngby-ordning"), men snart fulgte flere kommuner efter. Ofte brugte foreningerne interessegruppebestemmelserne som "løftestang" i forhandlingerne om støtteordninger: Hvis foreningerne afstod fra at søge deres virksomhed godkendt som interessegrupper og i stedet aftalte særlige ordninger om direkte støtte til foreningerne, ville man spare både foreninger og kommuner for administrativt besvær med skemaer og kontrol.

De kommunale støtteordninger er altså resultat af de lokale foreningers forhandlinger med kommunalbestyrelserne og viser kommunernes politiske vilje til at støtte det frivillige foreningsarbejde og give afkald på den statsrefusion, som de kunne have fået ved at anvende interessegruppebestemmelserne. Den samlede størrelse af disse støtteordninger giver et udmærket indtryk af, i hvor høj grad kommunerne er engageret i dette samarbejde med foreningerne.

Støtteordningerne er forskellige fra kommune til kommune både i udformning og i størrelsen af støtten. Der findes ingen lovgivning eller landsdækkende regler for disse ordninger, som nu dækker praktisk talt alle kommuner.

Gennem konferencer og seminarer og ved hjælp af en vejledning, udarbejdet af Dansk Ungdoms Fællesråd, Idrættens Fællesråd og Kommunernes Landsforening er der dog efterhånden visse fælles træk i disse støtteordninger.

De kommunale støtteordninger omfatter normalt en eller flere af følgende tilskudsformer: Grundtilskud eller

1. administrationstilskud.

Dette tilskud er fælles for alle foreninger - eventuelt opdelt efter størrelse - med fast tilskud fra f.eks. 200 kr. til 3.000 kr.

Det kan også omfatte fri adgang til kontorfaciliteter, trykke- og kopieringsmaskiner m.m.

2. Medlemstilskud.

Dette tilskud kan gives pr. "aktivitetsmedlem" (d.v.s. en person tæller som et fuldt medlem for hver aktivitet, hun/han deltager i) - eller pr. person (uanset hvor mange aktiviteter hun/han deltager i). Tilskuddet varierer fra f.eks. 40 kr. til 200 kr. pr. medlem pr. år og kan også gradueres efter alder.

Ovenstående to tilskudsformer er ofte sat i relation til kontingentindtægter, hvor foreningens samlede kontingentindtægter f.eks. kan danne loft over tilskuddet, (krone til krone princippet) - eller kan sættes til 50% af tilskuddet.

3. Tilskud til leder- og instruktøruddannelse.

Dette tilskud gives som f.eks. en procentdel af godkendte kursusudgifter + rejseudgifter, - eller efter ansøgning inden for en fast rammebevilling.

4. Tilskud til aflønning af instruktør eller træner.

Denne tilskudsform bruges kun lidt, dog især af sportsforeninger, og kan gives som fast tilskud pr. trænerstime eller som en procentdel af lønudgiften.

5. Tilskud til inventar og materialer.

6. Tilskud til særlige enkeltaktiviteter og til etablering af lokaler.

Tilskud under 5 og 6 gives som regel efter særlig ansøgning, og som en procentdel af udgifter inden for en fast rammebevilling på kommunens budget.

7. Tilskud til lejroophold, gives som en procentdel af udgifterne eller med et fast beløb pr. deltager.
8. Tilskud til transport, gives især til idrætsforeninger til deltagelse i turneringer eller træning. Tilskuddet gives som km-penge eller i form af fri kommunal befordring til træningsanlægget.
9. Supplerende tilskud til lokaler og anlæg. Tilskuddet supplerer de tilskud, som er fastlagt i fritidsundervisningsloven enten ved at også over 25-årige medlemmer indgår som grundlag for beregning af lokaletilskud, eller ved at der ydes støtte ud over lovens procentsatser. Endvidere har man i andre tilfælde forhøjet det iflg. bekendtgørelsen gældende maximumbeløb på 50 kr. i tilskudsberettigede udgifter pr. time. Disse former for supplerende tilskud er ofte et led i forsøgene på at udligne forskellene mellem kommunale og private lokaler.

Generel vurdering af støtteordningerne.

Der findes ingen skematisk oversigt over støtteordningerne til foreningslivet og kun få analyser af deres virkning. Følgende vurdering kan derfor kun være ganske generel:

- a) Ordningerne har ti-doblet den offentlige støtte til foreningsarbejdet i en periode (1970-1983), hvor den lovbestemte støtte via fritidsundervisningsloven har stagneret og ikke engang er fulgt med pristallet.
- b) Ordningerne er decentrale - og er derfor tilpasset de lokale forhold langt bedre end centralt fastlagte ordninger kan være.

- c) Ordningerne er resultatet af lokale forhandlinger mellem kommunalpolitikere og foreningerne og "har derfor været med til at engagere foreningerne i lokal kommunalpolitik.
- d) Politisk og religiøst børne- og ungdomsarbejde diskrimineres ofte. I ca. 80% af kommunerne støttes politisk ungdomsarbejde ikke, - og i ca. 40% af kommunerne støttes religiøst arbejde ikke.
- e) Det traditionelle og veletablerede foreningsliv kan blive favoriseret på nye initiativers bekostning. Idrætten modtager den forholdsvis største andel, og børne- og ungdomsorganisationerne (spejdere m.m.) får ofte mere støtte end andet foreningsarbejde. Derved fastlåses foreningslivet i traditionelle rammer, og der mangler opmuntring til forsøg og eksperimenter.
- f) Ordningerne kan være med til at fastholde foreningslivet som en adskilt sektor, uden forbindelse med den øvrige fritidssektor eller med andre sektorer, der har med børn og unge at gøre (socialsektoren, kultur- og skolesektoren). Derved kan foreningernes eventuelle interesse for opsøgende virksomhed for "forenings- eller klubløse" børn og unge hæmmes, og disse børn og unges forhold og behov kan blive glemt eller fortrængt i den samlede fritidspolitik.

4.2. Kommunernes udgifter til idrætten og det øvrige ungdomsforeningsarbejde. ' /

<u>Mill. kr.</u>	<u>Regnskab</u>	<u>Budget</u>
	<u>1982</u>	<u>1984</u>
Interessegrupper for børn og unge	40	42
Lokaletilskud 2)	226	236
Støtteordninger uden for		
fritidsundervisningsloven	235	263
Ungdomsklubber	57	63
Stadions og idrætsanlæg	365	384
Idræts- og svømmehaller	551	521
Friluftsbade	43	40
<u>Andre fritidsfaciliteter</u>	<u>158</u>	<u>174</u>
lait	1.675	1.723

Kilde: Talmateriale fra Danmarks Statistik.

Anm.: De anførte tal er netttotal, d.v.s. efter fradrag af evt. statsrefusion og andre indtægter.

1) Incl. Københavns og Frederiksberg kommuner.

2) Kommunernes udgifter til anvisning af kommunale lokaler, idrætshaller m.v. er ikke medregnet.

4.3. Amtskommunale støtteordninger.

Amtsrådene har indtil 1983 ikke haft nogen lovbunden økonomisk forpligtelse overfor fritidsaktiviteter for børn og unge.

De fleste amtsråd etablerede dog i løbet af 70'erne frivillige støtteordninger til fordel for amts- og distriktsarbejde inden for de frivillige idræts- og ungdomsforeninger.

Baggrunden herfor var:

1. at amtsforeningernes lovmæssige tilskud til lokaleudgifter hidtil blev kanaliseret gennem den kommune, som ofte mere eller mindre tilfældigt blev valgt som hjemstedskommune af den pågældende amtsforening, hvilket i visse tilfælde belastede enkeltkommuners tilskudsbudgetter i meget væsentlig grad,
2. at der ikke blev ydet noget frivilligt administrations-tilskud til amtsforeninger på samme måde, som det var blevet kutyme med tilskud fra kommunerne til lokalforeningerne (de kommunale støtteordninger).

Definition af en amtsorganisation.

De amtskommunale støtteordninger var meget forskellige med hensyn til hvilke retningslinier, der lagdes til grund for tildeling af støtte, hvilket rejste et behov for at forsøge at skabe større ensartethed i vilkårene for amtsforeningsarbejde i de forskellige amtskommuner.

I november 1979 udarbejdede en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for Dansk Ungdoms Fællesråd, Idrættens Fællesråd og Amtsrådsforeningen en pjece, hvori man opridser de fælles generelle retningslinier, som kunne uddrages af de amtskommunale tilskudsordninger på daværende tidspunkt.

De fælles generelle retningslinier, som var gennemgående

i de amtskommunale tilskudsordninger, var følgende:

Definition af amtsorganisationer.

Ved en tilskudsberettiget amtsorganisation forstås en organisation, der opfylder følgende betingelser:

- a) Af organisationens vedtægter skal det fremgå, at der er tale om en amts- og kredsorganisation, der udfører arbejde på amtsbasis. Kredsorganisationer under samme hovedorganisation regnes som én amtsorganisation.
- b) Amtsorganisationen skal have virksomhed i mindst (et varierende antal oftest 3-5) kommuner i amtskommunen, og/eller have en medlemskreds på mindst (et varierende antal: mellem 25 og 250) medlemmer i amtskommunen.

Lokalforening.

Ved en lokalforening forstås en forening i fritidsundervisningslovens forstand som:

- a) Optager medlemmer under 25 år (ældre medlemmer har dog adgang til foreningens virksomhed).
- b) Har en selvstændig, at medlemmerne valgt, bestyrelse.
- c) Har en selvstændig direkte tilslutning til en amtsorganisation og/eller landsorganisation.
- d) Har selvstændigt regnskab.
- e) Afholder generalforsamling.
- f) Afkræver medlemmerne kontingent.

Tilskud ydes til:

- leder og instruktøruddannelser,
- konsulent og servicevirksomhed,
- administration,
- (inventar og andet materiel).

I dag har alle amtskommuner ydet støtte til idræts- og ungdomsorganisationer, der er omfattet af lov om fritidsundervisning efter en frivilligt etableret støtteordning.

Støtteordningerne varierer stadig fra amt til amt bortset fra de generelle regler for godkendelse af amtsorganisationer som støtteberettigede.

De generelle regler, som blev opridset i pjecen i 1979, er stort set gældende i dag i alle amtskommuner.

Tilskudsordningerne.

Amtskommunerne ydede i 1983 6.068.000 kr. til idræts- og ungdomsorganisationerne, og har for 1984 budgetteret med en støtte på 6.108.000 kr.

Der er ikke opstået en ensartet praksis i amtskommunerne for, hvordan de afsatte beløb fordeles blandt de "tilskudsberettigede" amtsforeninger, men de 14 forskellige støtteordninger kan dog grupperes i nedenstående to hovedgrupper:

A. Rammeordning.

I nogle amter fordeles det afsatte beløb i puljer, f.eks. således:

40%	af	beløbet	afsættes	til	idrætsorganisationer
25%	"	"	"	"	børne- og ungdomskorps
20%	"	"	"	"	politiske ungdomsorganisationer
15%	"	"	"	"	andre organisationer.

De fire grupper fremsender herefter indstilling til amtsrådet om den indbyrdes fordeling af det udmeldte rammebeløb. Nogle amtskommuner forlanger, at amtsorganisationerne hvert år indsender deres reviderede regnskaber til godkendelse.

B. Differentieret tilskudsordning.

I andre amter tildeles tilskuddet i form af et grundtilskud og et supplerende tilskud.

Grundtilskuddet ydes som et fast tilskud til hver amtsforening (beløbet varierer fra 500 kr. til 4.800 kr.).

Grundtilskuddet suppleres med et tilskud, som udmåles efter antallet af lokalforeninger og/eller antallet af medlemmer. Hvis der herefter er noget tilbage af rådighedsbeløbet, anvendes dette til bevilling af tilskud til særlige arrangementer og lignende.

Amts fritids- og ungdomsudvalg.

I nogle amtskommuner er etableret udvalg til rådgivning af amtsrådet i sager vedrørende det frivillige idræts- og ungdomsarbejde.

Disse udvalg har en meget forskellig opbygning og status.

I nogle amter er udvalget opbygget som en paraplyorganisation for ungdoms- og idrætsorganisationerne, som kan rådgive undervisnings- og kulturudvalget i konkrete sager.

I andre amter er samarbejdet formaliseret i form af politisk repræsentation i udvalget og faste procedurer for udvalgets behandling af sager og indstilling til undervisnings- og kulturudvalget.

Amtskommunal lokaleanvisning og lokaletilskud.

Ved § 34a i lovbekendtgørelse nr. 329 af 11. juli 1983 fik amtskommunen en forpligtelse over for foreningsarbejde på amtsplan for børn og unge under 25 år på samme måde som kommunen er forpligtet i henhold til fritidsundervisningslovens § 34, stk. 1 og 2.

Bestemmelsen trådte i kraft den 1. august 1983, hvorfor der endnu ikke har dannet sig et sikkert billede af omfanget af de amtskommunale udgifter forbundet med bestemmelsen. For budgetår 1984 har amtskommunerne budgetteret med en udgift på mellem 4,4 mio. kr. og 5 mio. kr.

Kap. 5. Udvalgets overvejelser om fritidspolitikken hovedmålsætning.

5.1. Indledning.

Ifølge kommissoriet skal udvalget bl.a. give anvisninger på, hvordan den enkelte kommune i samarbejde med lokalområdets initiativtagere kan udarbejde en samlet og mere helhedsorienteret politik for hele fritidssektoren.

Udvalget vil på denne baggrund fremkomme med betragtninger over en fritidspolitisk målsætning med et indhold, som peger fremad, og som ikke kan opfyldes alene ved at ændre fritidsundervisningslovens kap. II.

Der er i udvalget enighed om, at de nedenfor nævnte hovedprincipper i en fritidspolitisk målsætning og de dertil knyttede bemærkninger bør være retningsgivende for den helhedsorienterede fritidspolitik, som efter udvalgets opfattelse bør udfærdiges i kommunerne i de kommende år.

5.2. Fritidspolitikken hovedmålsætning.

Fritidspolitikken skal fremme aktiviteter og samvær i fritiden på tværs af aldersmæssige, uddannelsesmæssige, kønsmæssige og sociale forskelle og under skyldig hensyntagen til nærhedsprincippet.

Fritidspolitikken skal endvidere fremme børn og unges kreativitet og fysiske, psykiske og sociale udvikling.

Fritidsundervisningslovens bestemmelser om fritidsvirksomhed for børn og unge skal medvirke til, at der for alle børn og unge sikres et varieret og alsidigt tilbud af fritidsaktiviteter, samt gøre det muligt for foreninger og andre initiativtagere at iværksætte sådanne aktiviteter. Loven bør sikre mulighed for aktiviteter og fællesskaber, hvor børn og unge får og føler ansvar for udformning, tilrettelæggelse og udvikling af virksomheden.

5.2.1. Nogle principper med kommentarer som grundlag for hovedmålsætningen.

1. Der skal sikres alle børn og unge i kommunen et alsidigt tilbud om fritidsvirksomhed.
2. Kommunalbestyrelsen samordner efter indstilling fra fritidsnævnet fritidsvirksomhed i henhold til fritidsundervisningslovens kap. II med fritidsforanstaltninger i henhold til andre lovbestemmelser (herunder folkeskolelovens § 3, stk. 3 og stk. 4, den sociale lovgivning, kulturelle foranstaltninger m.v.).
3. Offentligt iværksatte fritidstilbud af samme art må ikke tilsidesætte det frivillige foreningsarbejde eller andre lokale initiativer til fritidsvirksomhed for børn og unge - eller påføre dem urimelig konkurrence.
4. Det frivillige foreningsarbejdes og andre initiativers egenart og selvstændighed i tilrettelæggelsen af virksomhed og struktur må respekteres.
5. Foreningsarbejde og andre lokale initiativer til fritidsvirksomhed for børn og unge af politisk eller religiøs art må ikke diskrimineres.
6. Virksomhed med samme funktion og indhold skal sikres lige- lige økonomiske betingelser.
7. Foreninger og andre initiativtagere skal sikres egnede inden- og udendørsrum til deres aktiviteter:
Eksisterende offentlige lokaler og udendørsanlæg skal stilles vederlagsfrit til rådighed for fritidsvirksomhed for børn og unge.
Kommunen yder tilskud til lokaler og lejrpladser som ejes eller lejes af foreninger og andre initiativtagere, og som anvendes til fritidsvirksomhed for børn og unge.

8. Der bør være mulighed for særlig støtte til virksomhed for grupper af børn og unge, der har behov for en særlig indsats.
9. Der gives børn og unge vejledning om, hvilke fritidstilbud der findes i kommunen. Kommunen udsender en årlig orientering om fritidstilbuddene i kommunen.
10. Fritidspolitikken bør fremme aktiviteter og tilrettelæggelsesformer, som giver børn og unge mulighed for aktivt at deltage i tilrettelæggelse og udvikling af aktiviteterens indhold og form, så at de både får og føler et ansvar for virksomheden.

Udvalget foreslår, at ovennævnte pkt. 1-10, der nærmere kommenteres på de følgende sider, danner grundlag for de regler, der optages i et nyt kap. II i fritidsundervisningsloven.

Disse målsætningsformuleringer må ses i nær sammenhæng med gennemførelsen af øvrige ændringer af fritidsundervisningslovens kap. II.

Ad punkt 1.

"Der skal sikres alle børn og unge i kommunen et alsidigt tilbud om fritidsvirksomhed".

Kommentarer:

- a) Fritidspolitikken skal udformes på primærkommunalt niveau, så at den kan medvirke til at realisere lokale ønsker.
- b) Fritidspolitikken bør give mulighed for, at man lokalt i fælleskab kan opbygge og deltage i fritidsvirksomhed og bør ikke bindes af centralt fastlagte aldersgrænser.
- c) Fritidspolitikken bør opmuntre til øgede og varierede aktiviteter gennem aktivitetsfremmende tilskudsordninger.
- d) Fritidspolitikken bør fremme børns og unges alsidige udvikling.
- e) Fritidspolitikken skal tilstræbe, at der i primærkommunerne etableres aktiviteter, som er relevante for alle børn og unge.

De samlede aktivitetstilbud bør indeholde mulighed for intellektuelle og praktiske udfordringer og for udvikling af følsomhed og sans for livsværdier. Fantasi og skaberevne såvel som fysisk og psykisk udvikling bør være vigtige elementer i aktivitetstilbuddene såvel som udviklingen af ansvarsfølelse over for fælleskabet.

Ovenstående kortfattede beskrivelse af indholdet i en alsidig og varieret fritidspolitik må betragtes som en vejledning til vurderingen af den samlede fritidspolitik. Den kan derimod ikke anvendes som en målestok for det enkelte fritidstilbuds tilskudsberettigelse.

Ad punkt 2.

"Kommunalbestyrelsen samordner efter indstilling fra fritidsnævnet fritidsvirksomhed i henhold til fritidsundervisningslovens kap. II med fritidsforanstaltninger i henhold til andre lovbestemmelser (herunder folkeskolelovens § 3, stk. 3 og stk. 4, den sociale lovgivning, kulturelle foranstaltninger m. v.)".

Kommentarer;

Kommunen skal sikre en helhedsorienteret fritidspolitik i overensstemmelse med den overordnede fritidspolitiske målsætning.

Kommunens fritidspolitiske initiativer og foranstaltninger i henhold til fritidsundervisningslovens kap. II skal koordineres med fritidspolitiske initiativer og foranstaltninger i henhold til andre regler.

Fritidsnævnet må derfor udarbejde en oversigt over de tilbud om- og en beskrivelse af de behov for fritidsvirksomhed for børn og unge, som findes i kommunen. Kommunalbestyrelsen samordner fritidsvirksomheden i henhold til fritidsundervisningslovens kap. II med fritidsforanstaltninger for børn og unge, der oprettes i henhold til anden lovgivning.

Formålet med denne koordinering er bl.a. en sikring af, at fritidstilbuddene når ud til så brede grupper af børn og unge som muligt. Hvis det konstateres, at fritidspolitikens hovedmålsætning om et alsidigt helhedsorienteret fritidstilbud ikke er opfyldt, må fritidsnævnet tilskynde til supplerende initiativer ad privat vej - subsidiært tilskynde til iværksættelse af offentlige fritidstilbud.

Da der især har vist sig at være behov for en koordinering i forhold til de fritidsforanstaltninger, der iværksættes i henhold til den sociale lovgivning, skal udvalget henlede opmærksomheden på § 12, stk. 2, i undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 211 af 20. april 1978 om lederes, læreres og elevers deltagelse i kommissions- og nævnsmoder i henhold til skolestyrelsesloven. Efter denne bestemmelse kan fritidsnævnet tilkalde en medarbejder fra den sociale forvaltning til at deltage i møderne med henblik på en koordinering af socialpædagogiske foranstaltninger.

Ad punkt 3.

"Offentligt iværksatte fritidstilbud af samme art må ikke tilsidesætte det frivillige foreningsarbejde eller andre lokale initiativer til fritidsvirksomhed for børn og unge - eller påføre dem urimelig konkurrence".

Kommentarer:

Der henvises til § 31 i bekendtgørelse nr. 24 af 20. januar 1978 af lov om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m.v.

Ifølge denne bestemmelse skal fritidsnævnet støtte og fremkalde private bestræbelser på at tilrettelægge og gennemføre fritidsvirksomhed for børn og unge.

I bestemmelsen ligger et ønske om at fremme de private initiativer, herunder at give dem bedst mulige vilkår.

Ifølge § 3, stk. 3, i folkeskoleloven kan folkeskolen tilbyde eleverne undervisning i deres fritid, (bilag 1).

Det er i undervisningsministeriets cirkulære af 22. august 1975 om gennemførelse af lov om folkeskolen understreget, at det er den enkelte kommunalbestyrelse, der afgør, i hvilket omfang folkeskolelovens § 3, stk. 3, skal udnyttes ved kommunens skoler.

Kommunalbestyrelsen skal ifølge cirkulæret lægge vægt på, at skolerne ikke ved at tilbyde eleverne fritidsundervisning påfører det frivillige børne- og ungdomsarbejde i kommunen

en urimelig konkurrence.

Ifølge § 3, stk. 4 i folkeskoleloven, der trådte i kraft 1. august 1984, kan folkeskolen endvidere tilbyde børnene mulighed for leg og beskæftigelse uden for skoletiden (skolefritidsordning).

§ 42 i folkeskoleloven giver mulighed for at bestemme, at de økonomiske vilkår for deltagelse i undervisning efter § 3, stk. 3, skal være de samme som for deltagelse i anden tilsvarende fritidsvirksomhed. Endvidere fastslår §42, at kommunen skal opkræve betaling af forældre til børn, der er optaget i skolefritidsordning.

Kommunen fastsætter selv de økonomiske vilkår for andre kommunalt iværksatte aktiviteter og tilbud som f.eks. musikskoler og supplerende kulturelle arrangementer i biblioteker etc.

Ad punkt 4.

"Det frivillige foreningsarbejdes og andre initiativers egenart og selvstændighed i tilrettelæggelsen af virksomhed og struktur må respekteres".

Kommentarer:

Kommunens tilskudsordning bør udformes således, at den ikke tilskynder det frivillige foreningsarbejde, klubber og anden fritidsvirksomhed til at ændre struktur for at opnå tilskud.

Der bør derfor stilles så få krav til formel struktur og organisationsopbygning som muligt i overensstemmelse med gældende praksis i henhold til fritidsundervisningsloven. Normalt vil det være tilstrækkeligt, at foreninger m.m., som modtager tilskud, kan præsentere en ansvarlig person eller gruppe af personer, med hvem kommunen kan forhandle.

Karakteristisk for det frivillige foreningsarbejde er medlemmernes mulighed for selv at tilrettelægge og udvikle aktiviteterens indhold og form og dermed også regler, der direkte eller indirekte sikrer indflydelse i valg af ledelse.

Dette vil normalt, også i almindelig sprogbrug, adskille foreningsarbejde for børn og unge fra f.eks.

- skoler (musikskoler, danseskoler, rideskoler, og søndagsskoler m. v.)
- institutioner (fritidsklubber, fritidshjem, fritidscentre borgerhuse, kulturcentre m.v.)

- "kommercielle" klubber for bgsn (Pondusklubber, Pingklubber, Pandaklubber m.v.)
- kulturelle "klubber" eller billetordninger (filmklubber, teaterklubber, museumsklubber m.v., hvor det hovedsagelig drejer sig om en slags rabatordninger).
- helse- eller kondicentre (for bodybuilding, judo, karate m.v., hvis private forretningsinteresser benytter en form for medlemsskab som betaling for en særlig træningsservice, og hvis "foreningens" eventuelle overskud tilfalder privatpersoner).

Fælles for de fleste af disse skoler, institutioner, klubber m.v. er, at de yder en slags service for deltagerne, at de, der står for eller yder servicen, også bestemmer og tilrettelægger den, og at der ud over "service-forholdet" ikke er nogen relation mellem bruger/medlem og tilrettelæggelse/ledelse. Der er normalt heller ikke forudsat nogen naturlig organisatorisk overgang mellem brugere/deltagere/ medlemmer og ledelse.

Udvalget foreslår i denne forbindelse, at der for at undgå fortolkningstvivel indsættes en bestemmelse i loven om, at fritidsvirksomhed for børn og unge ikke må omfatte privat erhvervsvirksomhed.

Spørgsmålet om det frivillige foreningsarbejdes - og andet børne- og ungdomsarbejdes - selvstændighed må endvidere ses også i relation til spørgsmålet om retten til selv at vælge, hvilke lokaler num., man ønsker at anvende. Et eventuelt tilbud om anviste lokaler kan ikke ophæve retten til tilskud til egne eller lejede lokaler.

Ad punkt 5.

"Foreningsarbejde og andre lokale initiativer til fritidsvirksomhed for børn og unge af politisk og religiøs art må ikke diskrimineres".

Kommentarer:

Idébestemt foreningsarbejde m.m. - herunder religiøst og politisk arbejde - har samme rettigheder som anden fritidsvirksomhed.

Allerede ungdomskommissionen (se kap.2.2.) advarede imod, at offentlige myndigheder - selv med de bedste motiver - gik ind i en prioritering og vurdering af de unges aktiviteter i foreninger og klubber, så længe aktiviteterne ikke var direkte ulovlige.

Ad punkt 6.

"Virksomhed med samme funktion og indhold skal sikres lige-
lige økonomiske betingelser".

Kommentarer:

Kommunens fritidspolitik skal sikre, at der gives lige mulig-
heder for støtte uanset initiativtager.

Der skal tilstræbes ligestilling mellem alle former for fri-
tidsvirksomhed med samme funktion og indhold, uanset om de
iværksættes af det offentlige eller af foreninger, klubber
eller lign. - i princippet også på tværs af forskellig
lovgivning.

Forskellig lovgivnings- eller ressortmæssig tilknytning bør
ikke være tilstrækkelig begrundelse for forskellige tilskuds-
regler eller forskellige offentlige udgifter inden for den
helhedsorienterede fritidspolitik - for aktiviteter med samme
funktion og indhold.

Særlige funktioner - som f.eks. særlig præventiv indsats m.m.
- kan, jfr. pkt. 8, begrunde særlig støtte, men i så fald til
alle slags initiativtagere (foreninger, klubber og andre,
herunder offentlige institutioner).

Ad punkt 7.

"Foreninger og andre initiativtagere skal sikres egnede inden- og udendørsrummer til deres aktiviteter:

Eksisterende offentlige lokaler og udendørsanlæg skal stilles vederlagsfrit til rådighed for fritidsvirksomhed for børn og unge.

Kommunen yder tilskud til lokaler og lejrpladser, som ejes eller lejes af foreninger og andre initiativtagere, og som anvendes til fritidsvirksomhed for børn og unge."

Kommentarer:

Kommunen bør i sin lokalplanlægning søge at sikre fritidsvirksomheden rimelige faciliteter i lokalmiljøet og på overordnet kommunalt plan. Planlægningen bør omfatte faciliteter for såvel indendørs som udendørs aktiviteter.

Kommunen udarbejder en oversigt over alle egnede offentlige lokaler og anlæg i kommunen (kommunale, amtslige og statslige) og anviser dem efter behov i nævnte rækkefølge, jfr. § 24, stk. 2, i skolestyrelsesloven.(bilag 1).

Ad punkt 8.

"Der bør være mulighed for særlig støtte til virksomhed for grupper af børn og unge, der har behov for en særlig indsats."

Kommentarer:

Fritidspolitikken må fremme og støtte initiativer, som har en generel eller specifik (social)præventiv funktion.

En rigtigt tilrettelagt fritids- og kulturpolitik vil ofte have en klar generel social- og kriminalpræventiv virkning. I særlige tilfælde - over for særlige grupper af unge eller i særlige miljøer eller områder - kan der opstå behov for at supplere de generelle fritidspolitiske foranstaltninger med en særlig indsats for at løse specielle opgaver (opsøgende virksomhed, særlige foranstaltninger for unge arbejdsløse m.m.).

I visse tilfælde kan disse opgaver løses inden for fritidspolitikken generelle rammer ved hjælp af særlige tilskud til disse særlige funktioner. Disse "funktionstilskud" kan knyttes til enhver form for initiativtagere (foreninger, klubber og andre), jfr. pkt. 6.

En sådan målrettet fritidsindsats over for særligt truede grupper af børn og unge vil normalt forudsætte et samarbejde med forskellige instanser i socialforvaltningen, kommunens SSP-udvalg (udvalget for samarbejde mellem socialforvaltning, skole og politi) eller andre med særlig ekspertise inden for det pågældende område.

I mange tilfælde vil f.eks. ungdomsklubberne kunne indgå i en sådan særlig indsats over for de truede grupper. Ungdomsklubbenes arbejdsform og klubmedarbejdernes uddannelses- og erfaringsmæssige baggrund gør dem ofte egnede til at indgå i et sådant arbejde.

Ad punkt 9.

"Der gives børn og unge vejledning om, hvilke fritidstilbud der findes i kommunen. Kommunen udsender en årlig orientering om fritidstilbuddene i kommunen."

Kommentarer:

Vejledning over for børn og unge og deres forældre kan f.eks. også ske gennem:

- a) ansættelse af særlige fritidsvejledere - eventuelt i kombinationsstillinger (lærere, bibliotekarer, klubmedarbejder m.m.). Fritidsvejlederfunktionen er at vejlede børn og unge om eksisterende fritidstilbud, at undersøge om fritidstilbud i kommunen dækker børns og unges behov og ønsker, og at kanalisere de behov m.m., som ikke dækkes, til de lokale foreninger, klubber m.m., til fritidsnævn og kommunalbestyrelse.
- b) mulighed for alle slags lokale initiativtagere (foreninger, klubber og andre, herunder offentlige institutioner) til på alle skoler at præsentere sig for eleverne - herunder fri adgang til løbende at meddele om aktiviteter gennem opslag m.v.

Ad punkt 10.

"Fritidspolitikken bør fremme aktiviteter og tilrettelæggelsesformer, som giver børn og unge mulighed for aktivt at deltage i tilrettelæggelse og udvikling af aktiviteterens indhold og form, så at de både får og føler et ansvar for virksomheden".

Kommentarer;

Princippet om medlemmernes eller deltagernes mulighed for selv at udvikle aktiviteterens indhold og form er af afgørende betydning for enhver form for fritidsvirksomhed, men også afgørende for gennemførelse af social- eller kriminalforebyggende virksomhed i øvrigt, - og for store dele af socialt arbejde som sådant. Dette gælder især i udviklingen af selv bærende sociale netværk i lokalmiljøet, som må være et væsentligt element i enhver fritidspolitik såvel som i en socialpolitik.

I definitionen af det frivillige foreningsarbejde (pkt. 4) fremhæves det som karakteristisk for foreninger, at medlemmerne selv står for ledelse og udvikling af virksomheden.

Når det derfor overvejes i kommunen, hvordan man som led i den helhedsorienterede fritidspolitik kan imødekomme behov hos børn og unge, som ikke deltager i det eksisterende foreningsliv, er det vigtigt, at den virksomhed, som man ønsker iværksat under lov om fritidsundervisning m.v. eller under anden lovgivning, så vidt muligt er i overensstemmelse med dette princip. Man bør lægge særlig vægt på, at virksomheden i klubber, aktivitetscentre, fritidsordninger m.m. opmuntrer til selvstyrende aktiviteter og grupper, så at deltagerne sættes i stand til selv at tilrettelægge, udvikle og tage ansvar for virksomheden.

Kapitel 6.

Afsluttende bemærkninger om finansiering m.v.

Udvalget har ifølge kommissoriet haft til opgave at overveje den fremtidige finansiering af fritidsvirksomheden for børn og unge, jfr. foran kap. 1. I overvejelserne skulle indgå såvel en vurdering af den nuværende finansieringsform (kommunale (amtskommunale) tilskud med delvis statsrefusion), som en bloktilskudsfinansiering.

Efter den plan, der i enighed var lagt for udvalgets arbejde, skulle man efter forhandlinger om fritidspolitikens målsætning og tilskudsmodeller drøfte finansieringen. Selvom det hurtigt viste sig vanskeligt at færdigdrøfte de enkelte hovedemner særskilt, fastholdt man dog som deri mest farbare vej denne procedure.

Udvalget drøftede i flere møder tilskudsmodeller og specielt lokaletilskud, uden at der dog blev opnået fuld enighed om disse spørgsmål. Udvalget gik herefter over til at drøfte finansieringen af fritidsvirksomheden for børn og unge. Drøftelserne viste imidlertid, at der ikke kunne skabes enighed i udvalget om et forslag til en ændret finansieringsform.

Udvalget måtte herefter afstå fra at stille forslag om ændrede finansieringsformer for virksomheden - herunder forslag til ligestilling mellem brugerne af offentlige og private lokaler - ligesom det ikke kunne komme med konkrete lovforslag om ændring af fritidsundervisningslovens kap. II.

Der var samtidig enighed om, at de enkelte medlemmer eller grupper af medlemmer i tilslutning til betænkningen kunne fremkomme med en samlet udtalelse om deres syn på fremtidige ordninger.

I overensstemmelse hermed følger:

1. Udtalelse af 8. august 1984 fra Dansk Ungdoms Fællesråd og Idrættens Fællesråd, side 55.
2. Udtalelse af 9. august 1984 fra Kommunernes Landsforening og Amtsrådsforeningen, side 62.
3. Udtalelse af 20. juli 1984 fra Københavns Kommune, side 68.
4. Udtalelse af 27. august 1984 fra undervisningsministeriets repræsentanter, side 71.

Bent Agerskov

Jørgen Jørgensen

Carsten Andersen

Martin Kristensen

Pernille Bahnson

Carl Nissen

Claus Bøje

Arne Rasmussen

Verner Hammer

Marianne Rosenquist

(formand)

Klaus Holmstrup

Claus Ulrich

Marie Jepsen

Palle Wraae

Birgitte Simonsen

(sekretær)

Den 8. august 1984

Udtalelse fra repræsentanterne for Dansk Ungdoms Fællesråd og Idrættens Fællesråd"!1. Indledende bemærkninger.

Repræsentanterne for de frivillige ungdoms- og idrætsorganisationer har i de seneste 10 - 15 år arbejdet for en ændring af fritidsundervisningslovens kapitel II. Foreningsrepræsentanterne har derfor også deltaget positivt i det nedsatte udvalgs arbejde og lægger vægt på den enighed, som er opnået omkring en række grundprincipper for en lovændring, som er indeholdt i udvalgsbetænkningens kapitel 5.

Foreningsrepræsentanterne har især lagt vægt på den enighed, der har været i udvalget omkring en helhedsorienteret målsætning for fritidsvirksomhed for børn og unge.

Repræsentanterne må samtidigt beklage, at det ikke er lykkedes udvalget fuldt ud at leve op til kommissoriet for udvalgsarbejdet - ikke på grund af uenighed om principperne og indholdet i en lovændring - men alene på baggrund af finansieringstekniske årsager. Foreningsrepræsentanterne vil derfor kort skitsere den ramme for en lovændring, som kunne tænkes i fremtiden.

2. Forslag til en fremtidig fritidslovgivning for kapitel II.Kommunal_fritidspolitik.

Det foreslåes, at alle kommuner udarbejder en helhedsorienteret fritidspolitik.

En sådan politik skal sikre, at der etableres rimelige tilbud for alle med en hensyntagen til såvel aktiviteternes omfang som indhold.

Kommunerne skal i et tæt samarbejde med alle lokale foreninger og andre grupper og initiativtagere, som beskæftiger sig med fritidsvirksomhed, udarbejde både en overordnet og en mere detaljeret planlægning for fritidsområdet.

Målgruppen for **kommunernes** fritidspolitik må ikke være en enkelt eller enkelte specifikke grupper. Alle unge i kommunerne skal være målgruppe for den politik og planlægning, der tilrettelægges.

I disse fritidspolitiske forslag lægges der vægt på, at børn og unge har et bredt udsnit af tilbud at vælge ud fra.

Det vil derfor være nødvendigt, at fritidstilbuddene i de enkelte kommuner har følgende hovedelementer:

- a) De frivillige børne- og ungdomsforeninger og herunder idrætsforeningerne.
- b) Ungdomsklubber.

- c) Aktiviteter igangsat af unge, som ikke vil tilsluttes foreninger eller klubvirksomhed.
- d) Særlige kommunale aktiviteter på områder, som ikke dækkes af a) - c).
- e) Fritidsvejledning.

Udformningen af fritidspolitikken bør være et kommunalt anliggende. Men for at sikre, at der ikke diskrimineres mellem de forskellige initiativtagere, er det nødvendigt, at der fastlægges nogle rammer for virksomheden. Disse rammer er idag fritidsundervisningsloven fra 1968, som dækker såvel den kommunale ungdomsskole, foreningerne og fritidsvirksomhed for voksne.

Hvis de elementer, som ovenfor skitseret, skal indgå som grundlag for fremtidens fritidspolitik, skal kunne realiseres, må loven ændres.

Loven må primært rette sig til børn og unge, men skal iøvrigt ikke indeholde aldersgrænser for de aktiviteter, som støttes. Det foreslås, at denne lov bliver opbygget efter følgende hovedretningslinier:

Den nuværende fritidsundervisningslov giver mulighed for tilskud til de lokale foreninger, hvis disse etablerer deres virksomhed som interessegrupper med en lønnet instruktør/underviser/træner. Denne tilskudsform har vist sig meget uhensigtsmæssig for foreningerne.

Konsekvensen har også været, at stort set alle kommuner (med undtagelse af København, Århus og enkelte flere) ikke giver tilskud til foreningerne på baggrund af fritidsundervisningslovens regler. I stedet for ydes tilskud direkte til foreningerne efter nogle retningslinier, som den enkelte kommune selv fastlægger. Disse tilskud kaldes "byordninger" og er således ikke omfattet af nogen lovgivning.

En fremtidig fritidslov bør derfor indeholde rammebestemmelser for tilskud til de lokale børne-, ungdoms- og idrætsforeninger og tilskud til anderledes aktiviteter/organiseringer.

Som nævnt må en fremtidig lov sikre ensartethed i vilkårene for støtte, hvilket vil betyde, at alle aktiviteter for børn og unge i den pågældende kommune, både for de eksisterende og for nye som senere kommer til, automatisk vil opnå støtte.

Det er afgørende, at støtten ydes på en måde, der virker aktivitetsfremmende. Det medfører, at tilskuddet ikke udelukkende ydes som et generelt tilskud, f.eks. på baggrund af foreningernes størrelse (antal medlemmer), men skal i stedet for gives på baggrund af faktiske udgifter til en række forskellige aktiviteter.

Det er vigtigt, at det samlede tilskud beregnes på baggrund af forskellige aktivitetsområder, således at foreningerne og andre initiativtagere selv kan fastlægge deres aktivitetsområder. Herved animeres foreningerne til at udvikle deres aktiviteter, hvilket ikke er tilfældet med de generelle tilskud.

En tilskudsordning bør opbygges på følgende måde:

A. Grundtilskuddet.

Tilskuddet skal være ens til alle foreningerne og må højst udgøre 25% af kommunes samlede foreningstilskud.

B. Aktivitetstilskud.

Tilskuddene gives som en %-vis andel (som kan variere) af følgende aktivitetsudgifter:

- 1) Instruktørløn.
- 2) Uddannelse af ledere og instruktører.
- 3) Enkeltstående arrangementer (f.eks. stævner, teater, film, foredragsvirksomhed i inventar, lejre o.s.v.).
- 4) Materiel, inventar og materialer.
- 5). Transport. Delvis dækning af transportudgifter i forbindelse med foreningen og dennes amts- eller landsorganisations arrangementer.
- 6) Administration. Delvis dækning af udgifter til porto, papir, kontorartikler, annoncering m.v. For at sikre, at administrationen ikke vil udgøre det største tilskudsområde, må tilskuddet til administration maksimalt udgøre 25% af det samlede tilskud, som den enkelte forening modtager.

Tilskud under pkt. 1-6 udbetales på baggrund af indsendte budgetter og regnskaber, evt. med et "loft" i forhold til **kontingentindtægter** eller i forhold til antal medlemmer.

C. Særskilte aktivitetstilskud.

Der afsættes et tilskudsbeløb til særskilte aktiviteter, som foreninger eller andre initiativtagere kan søge. Tilskuddene gives til foreninger, som igangsætter aktiviteter, der ligger uden for foreningens normale rammer. Tilskud gives især til socialt forebyggende aktiviteter, arbejdsløshedsaktiviteter eller lignende. **Fritidsnævnet** træffer afgørelse om tilskuddet på baggrund af konkrete ansøgninger.

D. Lokaletilskud.

Kommunerne forpligtes til at stille offentlige lokaler og uden-dørsanlæg vederlagsfrit til rådighed for fritidsvirksomhed i værksat under denne lovgivning. Lokalerne skal i princippet stilles til rådighed i de tidsrum, som foreningerne har aktiviteter. Foreningerne forpligtes samtidigt til at indrette sine aktiviteter således, at der ikke opstår et ressourcespild. Kommunerne har principielt ansvaret for lokalerne, men kan overlade tilsynet til foreningerne, medmindre misligholdelse finder sted, men foreningerne kan selv have ansvaret for brugen af lokalerne. Såfremt foreningerne ønsker at anvende egne eller lejede lokaler, skal kommunen dække 75% af udgifterne i forbindelse med lokalernes drift.

E. Tilskud til kommunale foreningssammenslutninger.

Tilskud gives til sammenslutninger, ungdomsfællesråd o.lign., som omfatter et bredt udsnit af de lokale foreninger, klubber m.v. Tilskud gives som et fast beløb til dækning af sammenslutningens servicevirksomhed over for de tilsluttede foreninger.

Fritidsloven må endvidere indeholde regler for tilskud til amts- og kredssammenslutninger. Tilskud til denne virksomhed gives af amtsrådene.

Tilskudsordningerne opbygges efter samme princip som tilskud på kommunalt plan tilpasset de amtslige strukturer. Det foreslåes, at der som en del af aktivitetstilskuddet også ydes tilskud til ansatte konsulenter. Disse tilskud fastlægges som en ramme for et vist antal konsulenter. Rammen fastlægges af amtsrådet, og fordelingen af tilskud foretages af amtets fritids- og/eller kulturudvalg.

b) Ungdomsklubber.

Ungdoms- og fritidsklubberne er et væsentligt element i etableringen af en helhedsorienteret fritidsvirksomhed.

Klubvirksomheden giver et tilbud, som hverken foreningerne eller en anderledes organisationsform kan opfylde. Et tilbud om en mere "professionel" pædagogisk virksomhed. Klubberne har derfor i en vis udstrækning fungeret som "opsamlere" af en del af de unge, som ikke føler sig tiltrukket af en traditionel foreningsvirksomhed.

Også denne virksomhed skal være et element i en fremtidig fritidslov, men det kræver en række ændringer i de nuværende stive rammer omkring ungdomsklubvirksomheden.

En af de væsentligste barrierer i den nuværende lovgivning er de alderskriterier (14-18 år), som loven opererer med. Det bør derfor overvejes, at man i stedet for etablerer ungdomsklubber for 13-18 årige og seniorklubber for 18-22 årige med en glidende overgang mellem de to klubformer.

Endvidere skal der i styringen af klubberne fastlægges en større grad af medindflydelse og ansvar for de enkelte klubmedlemmer. Denne indflydelse skal ikke blot give sig til udtryk i interne medlemsorganer, men også i sammensætningen af klubbernes ledelse (bestyrelse).

Klubbernes økonomi bør ikke være fastlåst i specifikke aktivitetsområder. Klubben og medlemmerne skal have mulighed for, inden for et af kommunen godkendt budget, at foretage omprioriteringer i løbet af arbejdsåret.

Klubberne må, ligesom foreningerne, kunne søge tilskud til særskilte aktiviteter, især i forbindelse med opsøgende virksomhed.

c) Fritidsaktiviteter for unge, som ikke deltager i forenings- eller klubvirksomhed.

En helhedsorienteret fritidspolitik kræver, at foreninger og klubber ikke får monopol på unges fritid og dermed de ressourcer som sættes af til denne.

En fremtidig fritidspolitik må betragte denne gruppe unge, som den største udfordring.

Indsatsen over for denne gruppe må derfor også være en kombination mellem kommunale initiativer og fritidslovsstøtte.

Der foreslåes derfor følgende tiltag:

- I Etablering af væresteder (eller aktivitetscentre).
- II Igangsættelsestilskud via fritidsloven.

De foreslåede væresteder skal kunne etableres under hensyntagen til de lokale forhold, og de unges behov. Et værested kan være en åbning af skole-, idræts- og andre offentlige lokaler og faciliteter uden for de traditionelle åbningstider.

Det kan også give sig udtryk i en nedlagt skole, som omdannes til et aktivitetscenter med anvendelsesmuligheder for foreninger, klubber, amatørorkestre og ungdomsgrupper af enhver art.

Behovet for selv at kunne udvikle sine egne aktiviteter uden nogen form for styring bør også tilgodeses i særlige ungdomshuse, hvis der er konkrete lokale behov herfor. Selvom denne type aktiviteter bygger på egen udfoldelse og eget ansvar, vil der ofte være brug for støtte og vejledning i opbygningsfasen.

En af de største vanskeligheder med de nugældende støtteordninger for fritidsvirksomhed er, at de bygger på en allerede etableret og fungerende virksomhed. Dette bør ændres i forbindelse med en ny fritidslov for børn og unge.

Det foreslåes derfor, at loven forpligter kommunerne til at afsætte midler til igangsættelsestilskud til ungdomsgrupper, som ikke kan opnå tilskud efter lovens øvrige områder.

Tilskuddets størrelse må afhænge af aktiviteterernes art, omfang og deltagerkredsen.

Hvis det sidenhen bliver en kontinuerlig aktivitet, vil den pågældende gruppe kunne søge og få tilskud efter de generelle støtteregele i en ny fritidslov, som også gælder for de etablerede foreninger.

d) Kommunale fritidsaktiviteter.

Der vil ofte være et behov for, at der udover forenings- og anden selvetableret ungdomsvirksomhed, gives supplerende fritidstilbud, som ikke dækkes af disse grupper.

Kommunerne gør dette idag fortrinsvis igennem den kommunale ungdomsskole.

Derudover giver ungdomsskolen tilbud om forskellige fritidstilbud. Den væsentligste del af disse er en række almene tilbud, som enten har en undervisningsaspekt i sig eller kan være en mere hobbypræget aktivitet.

Disse elementer skal fastholdes i den nye fritidslov.

Derudover tilbydes mere generelle fritidstilbud i ungdomsskolen. Udvalget ser ungdomsskolens virksomhed som et supplement til den fritidsvirksomhed, som eksisterer i kommunerne.

Ungdomsskolen og andre kommunalt igangsatte fritidstilbud skal derfor have karakter af et supplement til forenings- og anden fritidsvirksomhed og ikke en konkurrence til disse. Dette for at sikre en helhed i fritidspolitikken og dermed også en rimelig udnyttelse af de ressourcer, som kommunen, amt og stat anvender på fritidsvirksomhed.

Dette indebærer også en forpligtelse for ungdoms- og idrætsforeningerne til at opfylde de behov, som unge kan have inden for særlige aktivitetsområder.

Deltagelse i ungdomsskolens aktiviteter skal som øvrige tilbud ikke være indsnævret for særlige aldersgrupper.

ej_Fritidsvejledning.

Et område, som ikke idag er indeholdt i fritidslovgivningen, er en kommunal fritidsvejledning.

Det foreslåes, at en ny fritidslov indeholder forslag til fritidsvejledningsordninger, således at der i kommunerne ansættes fritidsvejledere. I mindre kommuner kan man forestille sig, at en fritidsvejlederfunktion tilknyttes eksisterende stillinger, f.eks. lærere, bibliotekarer, klubmedarbejdere eller lignende.

Fritidsvejlederens funktion er at undersøge, om alle de behov og ønsker, der er blandt kommunens børn og unge, bliver opfyldt i den kommunale fritidsplanlægning og tilbud.

De behov, som ikke dækkes, kanalisere vejlederen herefter til de lokale foreninger eller fritidsnævnet.

Fritidsvejlederen skal have fast træffetid på kommunernes skoler, således at de unge er i stand til at komme i kontakt med vedkommende. Endvidere skal vejlederen foretage en opsøgende virksomhed over for forskellige ungdomsgrupper.

Et andet væsentligt element i fritidsvejledningen er, at foreninger, klubber og andre ungdomsgrupper får mulighed for at tilbyde sine aktiviteter på skolerne. Skolerne skal således give mulighed for, at disse grupper kan fremlægge deres materialer på skolerne. Endvidere bør skolerne i samarbejde med fritidsvejlederen mindst 2 gange årligt afholde åbne aktivitetsdage, hvor foreninger og andre får mulighed for at tilbyde sine aktiviteter.

En meget væsentlig funktion i vejledningsarbejdet er etableringen af et tværsektorisk samarbejde (socialt/skole/fritid).

3. Bemærkninger til særlige områder i tilknytning til udvalgsarbejdet.

a) Lokaleanvisning og lokaletilskud.

I kommissoriet for udvalgsarbejdet er indeholdt en mulighed for en ændret fordeling af udgiftsbyrden ved egne og lejede lokaler.

.../7

Foreningsrepræsentanterne vil understrege det principielle standpunkt, at offentlige lokaler skal stilles vederlagsfrit til rådighed for fritidsaktiviteter. Repræsentanterne vil imidlertid gerne deltage i en dialog om muligheden for, at der lokalt kan træffes aftaler om udligningsordninger mellem kommunale og privatejede lokaler under følgende udtrykkelige forudsætninger: a) at de lokale foreninger skal være enige i en sådan ordning, b) at ordningen omfatter alle brugere af de pågældende lokaliteter og c) sådanne midler må udelukkende anvendes til nedbringelse af udgiften til tilsvarende egne eller lejede lokaler.

Foreningsrepræsentanterne vil samtidigt understrege, at foreningerne også i fremtiden skal have mulighed for selv at vælge at anvende egne lokaler med den deraf følgende merudgift for foreningerne. Repræsentanterne skal foreslå, at den nuværende lokaletilskudsordning forbedres og pristalsreguleres.

Foreningsrepræsentanterne har taget til efterretning, at der er indført en række indskrænkninger i de tidligere lokaleanvisningsregler, men vil modsætte sig yderligere indskrænkninger på dette område.

Foreningsrepræsentanterne har i udvalget påpeget en mulighed for en forenkling af de eksisterende finansieringsformer ved, at de statslige tilskud blev koncentreret omkring tilskud til lokaler og tilskud til fritidsvejlederordninger. En sådan omlægning ville medføre en række forenklinger og fjernelse af eksisterende kontrolfunktioner.

Foreningsrepræsentanterne vil samtidigt påpege, at den kraftige udvidelse af ressourcer til fritidsvirksomhed for børn og unge, som især er sket i 1970-erne, først og fremmest er foregået i kommunerne, hvorimod de statslige udgifter ligger under det niveau, som var udgangspunktet for fritidsundervisningsloven af 1968.

Udtalelse fra repræsentanterne for Amtsrådsforeningen og Kommunernes Landsforening vedrørende udkastet til betænkning fra undervisningsministeriets udvalg om en revision af fritidslovens kapitel II.

1. Generelle synspunkter.

Udgangspunktet for en revision af fritidslovens kapitel II må være, at etablering af fritidstilbud for børn og unge som hidtil overvejende sker på privat initiativ, og således at de unge selv har indflydelse på aktiviteterernes organisering og udførelse. Den offentlige indsats på området vil derfor hovedsageligt foregå ved, at det offentlige stiller de fornødne rammer til rådighed for virksomheden, og ved at der ydes økonomiske tilskud til støtte for de afholdte aktiviteter.

Udformningen af fritidspolitikken bør være et kommunalt anliggende, således at offentlige tilskud, lokaleanvisning m.v. medvirker til at realisere den fritidspolitik, som den pågældende kommune ønsker.

Det vil ved en revision af fritidsloven være naturligt at medtage nogle hovedprincipper for en fritidspolitisk hovedmålsætning, som kan udgøre et udgangspunkt for fastlæggelsen af fritidspolitikken i den enkelte kommune. De kommunale repræsentanter kan derfor tilslutte sig, at de i betænkningens kapitel 5 nævnte hovedprincipper for en fritidspolitisk målsætning inddrages i overvejelserne i forbindelse med en generel revision af fritidslovens kapitel II. De kommunale repræsentanter skal dog understrege, at spørgs-

målet om medtagelse af sådanne målsætningsformuleringer må ses i nær sammenhæng med gennemførelsen af øvrige ændringer af fritidslovens kapitel II, herunder en fastlæggelse af de fremtidige finansieringsforhold på området. De kommunale repræsentanter finder endvidere, at der som konsekvens af eventuelle ændringer af fritidslovens kapitel II bør tages initiativ til, at også fritidslovens kapitel I og III (vedrørende henholdsvis den kommunale ungdomsskole og fritidsundervisning for voksne) tages op til revision.

Som beskrevet i betænkningens kapitel 4 er der i en lang række kommuner etableret lokale støtteordninger, i henhold til hvilke der er ydet ikke-lovbestemte tilskud til børne- og ungdomsarbejdet i kommunen. Støtteordningerne varierer i deres udformning betydeligt fra kommune til kommune, idet de er tilpasset de lokale forhold og normalt er etableret efter forhandling med det lokale foreningsliv.

De kommunale støtteordninger har, specielt i løbet af de seneste år, fået en betydelig udbredelse, således at de nu findes i praktisk talt samtlige kommuner. Udbredelsen skyldes bl.a., at ordningerne ikke har skullet tilpasses centralt fastsat regler, men tværtimod er blevet udformet præcis så de opfyldte de lokale behov. At ordningerne har været ikke-lovbestemte har desuden betydet, at de har været enkle at administrere.

På denne baggrund forekommer det naturligt at bevare de kommunalt udformede støtteordninger som en vigtig del af en fremtidig tilskudsmodel for fritidsvirksomheden for børn og unge, uanset om der i øvrigt gennemføres ændringer vedrørende de tilskudsmuligheder, der er omfattet af fritidsloven.

Med udgangspunkt i de indhøstede erfaringer med de forskellige typer af kommunale støtteordninger kunne det overvejes at udarbejde en orientering til kommunerne og foreningerne, f.eks. i form af et idé-katalog, hvor fordele og ulemper ved de forskellige tilskudsformer blev nævnt. De kommunale organisationer vil deltage positivt i et sådant arbejde.

2. Finansiering.

De statslige tilskud til kommunerne, der ydes som delvis refusion af afholdte udgifter til lønudgiften til interessegrupper for børn og unge, tilskud til foreningers egne og lejede lokaler samt ungdomsklubvirksomhed, fordeles i sagens natur ikke ligeligt til alle kommuner. Ved en omlægning eller ophævelse af statsrefusionen på et eller flere af de nævnte områder, eventuelt til fordel for en forøgelse af de generelle tilskud til kommunerne, vil der derfor være nogle kommuner, der i særlig grad risikerer, at de samlede statstilskud formindskes.

De kommunale repræsentanter lægger afgørende vægt på, at det ved en eventuel ændring af finansieringsformen, for statens tilskud til kommunerne sikres, at ingen-kommuner udsættes for betydelige nedsættelser af de statslige tilskud. Dette kan f.eks. ske ved at der etableres en flerårig overgangsordning for de berørte kommuner.

I øvrigt må der ved en eventuel ændring af finansieringsformen lægges vægt på, at der gennemføres en administrativ forenkling i de tilsyns- og kontrolmæssige relationer mellem stat og kommune.

3. Lokaleanvisning og lokaletilskud.

I en række (amts)kommuner, hvor der både findes offentligt ejede og privatejede lokaler, der anvendes til fritidsvirksomhed for børn og unge, har det givet anledning til problemer, at mens de offentligt ejede lokaler stilles vederlagsfrit til rådighed, overstiger udgiften for en række privatejede lokaler de 50 kr. pr. time som stat, amt og kommune ifølge fritidsloven giver tilskud i forhold til.

Bl.a. med henblik på at opnå hel eller delvis udligning af udgifterne ved benyttelse af henholdsvis offentligt ejede og privatejede lokaler, skal de kommunale repræsentanter foreslå, at der gives (amts)kommunerne mulighed for at opkræve et gebyr for anvendelsen af større kommunale lokaler og anlæg. Indførelsen af et lokalegebyr vil desuden kunne medvirke til at foreninger m.v. tvinges til at foretage en kraftigere prioritering af deres lokaleønsker i forhold til andet **ressourceforbrug** og dermed sikre en mere effektiv udnyttelse af større lokaler og anlæg, der er relativt bekostelige og for hvilke det p.g.a. deres fysiske knaphed ofte vil være vanskeligt at skaffe såvel foreningerne som den bredere offentlighed adgang i det ~~ønskede~~ omfang.

Det er ikke hensigten med forslaget at skaffe kommunerne øgede indtægter, idet provenuet ved gebyret i givet fald skal genanvendes som tilskud til det lokale foreningsliv, herunder til en forøgelse af tilskuddet til foreningernes egne og lejede lokaler.

Bortset fra muligheden for at indføre et sådant gebyr, bør offesntligt ejede lokaler som hidtil

stilles vederlagsfrit til rådighed i det omfang lokalerne ikke anvendes til deres primære formål. (Amts)kommunerne bør dog have mulighed for at samle lokaleanvisningen geografisk og tidsmæssigt med henblik på at spare udgifter til f.eks. opvarmning og tilsyn samt have mulighed for at tilbagekalde anvisningen af lokaler, hvis de ikke benyttes.

Efter de nugældende regler skal udgifter til lys, varme, rengøring m.v. afholdes af den myndighed, der anviser et lokale til fritidsvirksomhed for børn og unge, uanset om det eventuelt er en anden offentlig myndighed, der ejer lokalet. De kommunale repræsentanter skal foreslå, at disse udgifter i alle tilfælde afholdes af ejeren af lokalet, således at betalingen af en række småbeløb mellem forskellige offentlige kasser undgås.

En del kommuner har, specielt i de seneste år, fundet det utilfredsstillende at blive stillet over for uforudsete - og dermed ikke-budgetterede - krav om betydelige lokaletilskud, samtidig med at man har været tvunget til at udvise økonomisk tilbageholdenhed på alle øvrige kommunale **udgiftsområder**. I en del tilfælde har der endvidere været tale om, at de tilskudsberettigede udgifter har stået i et helt urimeligt forhold til en forenings medlemstal eller aktiviteter.

De kommunale repræsentanter skal foreslå, at foreninger m.v. forpligtes til at anmelde væsentlige ændringer i tilskudsgrundlaget til den pågældende kommunes fritidsnævn inden kommunens budgetlægning afsluttes.

Endvidere bør der gives (amts)kommunerne mulighed for at foretage en samlet vurdering af ansøgninger om lokaletilskud til foreningers egne og lejede lokaler. Den enkelte (amts)kommune får herved mulighed for at vurdere, om de anmeldte udgifter er rimelige i forhold til antallet af deltagere, den praktiske anvendelse af lokalet samt kommunens mulighed for at anvise tilsvarende offentligt ejede lokaler, der er egnede til den pågældende aktivitet.

Det skal bemærkes, at spørgsmålet om hvorvidt der kan anvises egnede offentligt ejede lokaler i stedet for at yde offentlige tilskud til privatejede lokaler, må forventes at få øget aktualitet de kommende år, i og med at der som følge af det faldende børnetal i stigende grad bliver ledige offentligt ejede lokaler på skoler og andre institutioner.

4. Ungdomsklubber.

De kommunale repræsentanter finder, at de nuværende stive aldersgrænser for ungdomsklubbernes deltagerkreds (14-18 år) bør oplødes, således at f.eks. 19- og 20-årige unge kan fortsætte i en ungdomsklub, hvis det lokalt skønnes hensigtsmæssigt.

En egentlig revision af bestemmelserne om de "åbne" ungdomsklubber godkendt i henhold til fritidslovens kapitel II bør dog afvente en samlet vurdering af retsgrundlaget for såvel disse klubber som ungdomsskoleklubberne og klubber oprettet i henhold til bistandsloven.

København, den 20/7/84

Københavns Kommunes repræsentant i udvalget vedrørende ændring af fritidslovens kapitel 2 kan tiltræde den af K.L. afgivne særudtalelse. Da man i hele udvalgsforløbet har arbejdet ud på den forudsætning, at interessegrupperne skal bortfalde ønsker den københavnske repræsentant at udtale følgende:

Da fritidsloven af 1968 trådte i kraft var der i Københavns kommune på en række kommunale skoler, skolefritidsklubber som ifølge loven skulle afløses af interessegrupper.

Såfremt man ikke ville slå denne fritidsvirksomhed på skolerne i stykker var man ved lovens ikrafttræden tvunget til at indføre interessegruppeformen i Københavns kommune.

Det kom samtidig til at betyde at foreninger og andre initiativtagere fik tilbud om at anvende interessegruppeformen.

Interessegruppeformen har vist sig at være en af de bedste tilskudsformer for en storby som København, hvor det næppe som i mindre kommuner vil være muligt ved aftale med brugerne at tilvejebringe en byordning. Interessegruppeformen indeholder i hovedsagen de samme elementer, som indeholdes i en byordning - instruktørløn - materialetilskud og lokaletilskud (100%), samt deltagergebyr til dækning af administrationens udgifter.

Interessegruppeordningen har i Københavns kommune haft et omfang, der har ligget ret konstant i de senere år og kan for 1983 opgøres således:

	antal grupper	samlet timeantal.	samlet deltager antal	udgifter ialt	heraf instruktør- løn
Idræt	2.869	130.371	48.817	11.069.677	8.186.166
Skoler	1.468	57.357	26.411	5.987.788	3.601.595
Andre	317	15.142	6.377	1.442.255	873.695
	<u>4.654</u>	<u>1 202.870</u>	<u>81.605</u>	<u>18.499.728</u>	<u>12.661.436</u>

Statsrefusion 8.440.995 kr.

Kommunens udgifter 10.058.736 kr., heraf til materialer 3.062.867 kr. og til lokaleudgifter 2.263.739 kr.

Interessegruppeformen er formentlig den eneste tilskudsform, der tilgodeser de foreningsløse og ikke stiller krav om nogen organisatorisk opbygning. Formen indeholder rimelige kontrolforanstaltninger, som en ansvarlig leder ikke vil have vanskeligt ved at opfylde.

Som interessegruppeformen har været anvendt i København, har det betydet, at bl.a. idrætsforeningerne har fået træningen af de 7 - 18 årige lagt i faste rammer. Det forhold, at adgangen til grupperne er åbne for alle, har samtidig medvirket til at mange børn og unge ad den vej, er sluset ind i foreningerne.

Med hensyn til skolerne har interessegruppeformen medvirket til, at den fritidsvirksomhed, der fandt sted i de mange tidligere skolefritidsklubber har kunnet opretholdes i folkeskoleregiet, samtidig med at de private skoler har fået mulighed for at etablere tilsvarende fritidsvirksomhed.

Indvandrerne har gennem interessegruppeformen fået en mulighed for, at under vise deres børn i fritiden, således at de ikke helt har mistet forbindelsen til den kultur, indvandrerne har forladt og det har efter indvandrernes egne udsagn medvirket til, at børnene ikke er blevet helt rodløse ved sammenstødet mellem dansk kultur og deres (»gen kultur, således at integrationen af deres børn i dansk kultur får et lempeligere forløb.

Afskaffelsen af interessegruppeformen vil for Københavns vedkommende skabe en række problemer for idrætten, skolerne, indvandrerne, men også for kommunen vil bortfalde af interessegrupperne med ophør af statstilskuddet på området medvirke til en forringelse af kommunens tilskudsmuligheder.

Konsekvensen af at afskaffe reglerne om interessegrupperne og fordele statstilskuddet på 30 millioner kr. med 26 millioner kr. til forbedring af lokale tilskuddene og 4 millioner kr. til en fritidsvejlederordning vil for Københavns vedkommende formentlig betyde, at kommunen mister et statstilskud på 8,5 millioner kr. og i stedet får et yderligere lokaletilskud fra staten på maksimalt 2,0 millioner kr., der alene vil komme foreninger med egne eller lejede lokaler tilgode.

Til aktiviteter for foreninger, skoler, andre herunder indvandrerne vil der i de kommende år alene være ca. 10,5 millioner kr. til rådighed mod nu ca. 19 millioner kr., og der kan på grund af Københavns kommunes særlige økonomiske forhold og indenrigsministeriets budgetmæssige henstillinger ikke i de kommende år forventes afsat yderligere kommunale midler til dette formål.

Man skal derfor for Københavns vedkommende henstille enten at reglerne om interessegrupper bevares eller at der tilvejebringes en overgangsordning således, at der ikke sker en så radikal forringelse af Københavns kommunes tilskudsmuligheder for børn og unge.

M. Kristensen

Udtalelse fra undervisningsministeriets repræsentanter.

Undervisningsministeriets repræsentanter har i tilslutning til redegørelsen i kap. 6 om udvalgets drøftelser af den fremtidige finansieringsform for fritidsvirksomheden oplyst, at de kort tid før udvalget skulle drøfte dette . spørgsmål havde modtaget oplysning om, at der var planer i socialministeriet om bistandslovens - og dermed de socialministerielle klubbers - overgang til en bloktilskudsfinansiering.

Hertil kom, at det nyligt indførte totalrammeprincip indebærer, at et eventuelt merforbrug på lovbundne udgifter inden for en given periode altid skal modsvares af tilsvarende besparelser inden for ministeriets område.

Undervisningsministeriets repræsentanter måtte derfor give udtryk for, at virksomheden under fritidsundervisnings lovens kap. II burde henføres under bloktilskudsfinansiering. Samtidig kunne - og burde - der ske en forenkling af de gældende regler, således at kommunerne kunne få mulighed for at tilrettelægge en mere helhedsorienteret fritidspolitik.

Det var dog en forudsætning, at overgangen til bloktilskudsfinansiering skete i takt med bistandslovens overførsel til denne finansieringsform..

Som led i overgangen til bloktilskud burde hver enkelt kommune og amtskommune desuden i en overgangsperiode på f.eks. 6 år modtage et tilskud svarende til det beløb, kommunen eller amtskommunen hidtil havde modtaget i årlig refusion i henhold til fritidsundervisningslovens kap. II, f.eks. i regnskabsåret 1983, alene reguleret med pris- og lønstigning. Som modstykke hertil skulle kommunen eller amtskommunen i overgangsperioden være forpligtet til at anvende mindst dette beløb til fritidsvirksomhed for børn og unge. Endvidere burde de nuværende obligatoriske lokaletilskud opretholdes, men uden statsrefusion.

Bekendtgørelse af Lov om fritidsundervisning m.v.

Herved bekendtgøres lov om fritidsundervisning m.v., jfr. lovbekendtgørelse nr. 316 af 27. juni 1980, med de ændringer, der følger af lov nr. 290 af 10. juni 1981 og lovn. 251 III 8. juni 1983.

Kapitel II

Fritidsvirksomhed for børn og unge

Interessegrupper for børn og unge

§ 27. Ved en interessegruppe for børn og unge forstås i denne lov en gruppe af skole-søgende børn og unge, der efter de i § 28 fastsatte regler samles om en virksomhed af interessebetonet karakter.

§ 28. Godkendelse af en interessegruppe for børn og unge meddeles under følgende betingelser:

1. Lederen skal have de fornødne kvalifikationer.
2. Virksomheden skal stå åben for alle skole-søgende børn og for unge under 18 år. Efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, vil der kunne godkendes interessegrupper med en bestemt deltagerkreds og fastsættes begrænsninger i det antal grupper, hvori den enkelte kan deltage.
3. Virksomheden skal være henlagt til dagtimerne eller de tidlige aften timer og skal omfatte mindst 20 og højst 60 timer.
4. Gruppen skal bistås af en kvalificeret instruktør.
5. Virksomheden skal gennemføres i egnede lokaler eller udendørsanlæg med fornødent udstyr.
6. Virksomheden skal være vederlagsfri, men der kan afkræves deltagerne et indskrivningsgebyr.
7. Kommunen skal erklære sig villig til at udrede den del af driftsudgifterne, der ikke dækkes af staten og indskrivningsgebyret.

§ 29. Til godkendte interessegrupper for børn og unge ydes tilskud under følgende betingelser:

1. Virksomheden skal være gennemført med mindst 10 af de tilmeldte deltagere i gennemsnit pr. time. Denne betingelse kan fraviges efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.

2. Ydes der instruktøren Ion, skal denne være fastsat efter reglerne i § 35.

Ungdomsklubber

§ 30. Ved en ungdomsklub forstås i denne lov en klub, der samler unge mellem 14 og 18 år til virksomhed og samvær i deres fritid.

§ 31. Godkendelse af en ungdomsklub kan meddeles under følgende betingelser:

1. Klubben skal have en bestyrelse, hvoraf flertallet skal være myndige, og mindst ét medlem skal vælges af og blandt klubbens medlemmer.
2. Klubbens leder og medarbejdere skal have de fornødne kvalifikationer.
3. Adgang til at vært: medlem af klubben skal stå åben for alle i alderen mellem 14 og 18 år.
4. Klubben skal råde over egnede lokaler.
5. Klubben skal hvert år til den godkendende myndighed indsende en plan og et budget for klubbens virksomhed.
6. Klubben skal efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, selv udrede den del af udgifterne, der ikke dækkes af stat og kommune.
7. Kommunen skal erklære sig villig til at yde støtte efter reglerne i § 36.

Stk. 2. Den godkendende myndighed kan fratage en ungdomsklub dens godkendelse, hvis klubben ikke opfylder betingelserne efter stk. 1, eller hvis dens virksomhed eller øvrige forhold ikke findes tilfredsstillende.

§ 32. Til godkendte ungdomsklubber ydes tilskud under følgende betingelser:

1. Virksomheden skal være gennemført i overensstemmelse med den godkendte plan.
2. Ydes der Ion til klubbens ledere og medarbejdere, skal denne være fastsat efter reglerne i § 35.

§ 33. (Ophævet).

Lokaler og udendørsanlæg

§ 34. Kommunen skal, jfr. dog S 34 a. efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, anvise egnede lokaler og udendørsanlæg med lornodent udstyr til interessegrupper for børn og unge, til ungdomsklubber og til foreningsarbejde for børn og unge under 25 år.

Stk. 2. Skoler, andre lokaler og udendørsanlæg, der tilhører kommunen, skal med Iss, varme, bad, rengøring, inventar, undervisningsmateriel samt fornoden skolebetjentbistand stilles vederlagsfrit til rådighed. Kommunen kan i særlige tilfælde undlade at yde skolebetjentbistand.

Stk. 3. Skoler, andre lokaler og udendørsanlæg, der tilhører amtskommunen eller staten, skal med fornodent inventar og undervisningsmateriel stilles vederlagsfrit til rådighed efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren. Kommunen afholder udgifterne til lys, varme, bad, rengøring samt fornoden skolebetjentbistand. Kommunen kan træffe aftale med ejeren om, at der i særlige tilfælde ikke stilles skolebetjentbistand til rådighed.

Stk. 4. Andre skoler og lokaler, til hvis opførelse der ydes lån eller tilskud af staten, skal med fornodent inventar og undervisningsmateriel stilles til rådighed efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, og mod en efter amtsrådets skøn rimelig leje, der afholdes af kommunen.

Stk. 5. Efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, træffer kommunalbestyrelsen efter indstilling fra fritidsnævnet afgørelse om ydelse af tilskud til driftsudgifter til lokaler og lejrpladser, der ejes eller lejes af foreninger og benyttes til interessegrupper og foreningsarbejde for børn og unge under 25 år.

§ 34 a. Amtskommunen er forpligtet over for foreningsarbejde på amtsplan for børn og unge under 25 år på samme måde, som kommunen efter § 34, stk. 1 og 2, er forpligtet over for foreningsarbejde for børn og unge under 25 år i øvrigt.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan fastsætte regler om, hvilke foreninger for børn og unge under 25 år amtskommunen er forpligtet over for i henhold til denne paragraf.

Stk. 3. For foreningsarbejde på amtsplan for børn og unge under 25 år gælder i øvrigt:
I. Kommunens og statens skoler, andre lokaler og udendørsanlæg skal stilles vederlagsfrit til rådighed med fornodent inventar og undervisningsmateriel efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren. Amtskommunen afholder udgifterne til

lys, varme, bad, rengøring samt fornoden skolebetjentbistand. Amtskommunen kan træffe aftale med ejeren om, at der i særlige tilfælde ikke stilles skolebetjentbistand til rådighed.

2. De skoler og lokaler, der er omtalt i § 34, stk. 4, skal stilles til rådighed med fornodent inventar og undervisningsmateriel efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren.
3. Efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, træffer amtsrådet afgørelse om ydelse af tilskud til driftsudgifter til lokaler og lejrpladser, der ejes eller lejes af foreninger.

Lon

§ 35. Lonningerne til instruktører ved interessegrupper for børn og unge samt til ledere og medarbejdere ved ungdomsklubber fastsættes af undervisningsministeren efter forhandling med finansministeren.

Stk. 2. Lonningerne til instruktører ved interessegrupper for børn og unge udbetales månedsvis bagud af kommunen, der tillige stiller forskudsbeløb til rådighed for ungdomsklubberne. Såfremt betingelserne for at opnå tilskud ikke opfyldes, kan kommunen kræve de udbetalte beløb tilbage fra dem, der har etableret den pågældende virksomhed.

Tilskud

§ 36. Til godkendte interessegrupper for børn og unge yder staten tilskud med 34 pct. af lonudgiften.

Stk. 2. Til godkendte ungdomsklubber yder staten efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, tilskud med 45 pct. og kommunen med mindst 35 pct. af driftsudgifterne i henhold til et regnskab, der er godkendt af kommunalbestyrelsen. Herudover kan der i særlige tilfælde efter regler, der fastsættes af undervisningsministeren, ydes supplerende statstilskud.

Stk. 3. Staten yder tilskud med 50 pct. af kommunens og amtskommunens udgifter i henhold til § 34, stk. 4 og 5, og § 34 a, stk. 3, nr. 2 og 3, under forudsætning af, at de pågældende lokaler og lejrpladser tilhører en privat institution.

Stk. 4. Statstilskuddet udbetales til kommunen af amtskommunen, der på begæring stiller de fornødne forskudsbeløb til rådighed.

Stk. 5. Statstilskuddet til amtskommunen og Københavns kommune udbetales af undervisningsministeriet.

Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 24 af 20. januar 1978.

Bekendtgørelse af Lov om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om fritidsundervisning m.v.

(Skolestyrelsesloven)

Herved bekendtgøres lov om styrelsen af kommunernes skolevæsen og af virksomhed efter lov om irmsundervisning m. v., jfr lov bekendtgørelse nr. 462 af 3. september 1974, med de ændringer, der roller .il lo\ nr 3U4 af 8. juni 1977 og lov nr. 656 af 21. december 1977.

§ 24. Skolekommissionen indhenter erklæring fra ungdomsskolenævnet om spørgsmål, der vedrører ungdomsskolevirksomhed.

Stk. 2. Efter samråd mellem skolekommissionen, fritidsnævnet og voksenundervisningsnævnet udarbejdes der en årlig oversigt over lokaler og udendørsanlæg, der er egnede til ungdomsskolevirksomhed, fritidsvirksomhed for børn og unge og fritidsundervisning for voksne. Kommissionen og nævnene afgiver på grundlag heraf indstilling til kommunalbestyrelsen om anvisning af lokaler og anlæg.

§ 31. Fritidsnævnet og voksenundervisningsnævnet skal støtte og fremkalde private bestræbelser på at tilrettelægge og gennemføre fritidsvirksomhed for børn og unge og fritidsundervisning for voksne samt sørge for, at denne virksomhed samordnes på den mest hensigtsmæssige måde. Såfremt der ikke ad privat vej kan tilbydes sådan virksomhed i tilstrækkeligt omfang, skal nævnene indstille til kommunalbestyrelsen, at der fremsættes kommunale tilbud i fornødent omfang, eventuelt i samarbejde med andre kommuner.

Undervisningsministeriets bekendtgørelse nr. 385 af 20. august 1980

Bekendtgørelse af Lov om folkeskolen

Herved bekendtgøres lov nr. 313 af 26. juni 1975 om folkeskolen med de ændringer, der følger af lov nr. 243 af 8. juni 1977, lov nr. 302 af 8. juni 1978, lov nr. 219 af 23. maj 1979, lov nr. 257 af 8. juni 1979 og lov nr. 245 af 4. juni 1980

§ 3. Folkeskolen omfatter en 1-årig børnehaveklasse, en 9-årig grundskole og en 1-årig 10. klasse.

Stk. 2. Til børn, hvis udvikling kræver en særlig hensyntagen eller støtte, gives der specialundervisning og anden specialpædagogisk bistand. Undervisningsministeren fastsætter

regler herom og kan i denne forbindelse fravige §§ 4, 6, 7, 12 og 14.

Stk. 3. Folkeskolen kan tilbyde eleverne undervisning i deres fritid.

§ 42. Kommunen kan kræve betaling af forældrene for elever, som deltager i undervisning i fritiden efter § 3, stk. 3.

**Lov nr. 287 af 6. juni 1984 om ændring af lov om folkeskolen
(Skolefritidsordninger)**

§ 1

I lov om folkeskolen, jfr. lovbekendtgørelse nr. 385 af 20. august 1980, som ændret ved § I, nr. 30, i lov nr. 242 af 8. juni 1983, foretages følgende ændringer:

1. I § 3 indsættes som *stk. 4*:

»*Stk. 4.* Folkeskolen kan endvidere tilbyde bornene mulighed for leg og beskæftigelse uden for skoletiden. Undervisningsministeren kan fastsætte regler herom.«

2. I § 24, *stk. 1, nr. 2*, ændres »og undervisning i fritiden efter § 3, stk. 3« **til:** »undervisning i fritiden efter § 3, stk. 3, og skolefri-

tidsordning efter § 3, stk. 4«.

3. I § 42 indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Kommunen opkræver betaling af forældre til born, der er optaget i skolefritidsordning, jfr. § 3, stk. 4.«

4. Efter § 47 indsættes i *kapitel 8*:

»§ 47 a. I folketingsåret 1986-87 fremsætter undervisningsministeren forslag om revision af lovens regler om skolefritidsordninger.«

§ 2

Loven træder i kraft den 1. august 1984.

Notat om ungdomsskolen, herunder ungdomsskolens fritids- .
virksomhed.

- T. Ungdomsskolen i 1984:
 - A. Ungdomsskolens opgaver.
 - B. Struktur.
 - C. Indhold.

IT. Ungdomsskolevirksomhedens omfang 1982/83.

Til. Økonomi.

I. Ungdomsskolen i 1984.

A. Ungdomsskolens opgaver.

Ungdomsskolen har selvstændige opgaver, der ikke løses af det øvrige uddannelsessystem, i form af at give de unge muligheder for at deltage i en supplerende frivillig fritidsundervisning, for at dyrke en særlig interesse og for at være med i et kammeratskab og fællesskab. Disse opgaver kan betragtes som socialpædagogiske og må ses i relation til anden fritidsvirksomhed i kommunen.

Ungdomsskolen har desuden supplerende eller alternative opgaver i forhold til andre skole- eller uddannelsesformer. Ungdomsskolens tilbud medfører en smidiggørelse af uddannelsen ved at sikre, at de huller, der er mellem uddannelsessystemets forskellige dele, kan udfyldes.

Disse opgaver kan betragtes som undervisnings- eller uddannelsesmæssige opgaver, og må ses i relation til de skoleformer, som de supplerer eller er alternativ til.

B. Struktur.

Lovgivningen om ungdomsskolen indeholder ikke detaljerede bestemmelser om ungdomsskolens indhold, omfang og tilrettelæggelse, men blot generelle bestemmelser om kommunens forpligtelse til at fremsætte tilbud om og etablere forskellige former for ungdomsskolevirksomhed.

Den enkelte kommune (ungdomsskolenævn, skolekommission og kommunalbestyrelse) formulerer selv sin ungdomsskolepolitik inden for fritidsundervisnings-lovgivningens rammer.

Det er de unge, der gennem deres modtagelse af tilbuddet, afgør i hvilket omfang den tilbudte ungdomsskolevirksomhed sættes igang.

Ungdomsskolen optræder således som en "fri" skole fri for centralt fastsatte planer - frivillig deltagelse - frit lærer-/medarbejdervalg - på linje med den øvrige folkeoplysning .

C. Indhold.

Ungdomsskolevirksomheden kan opdeles i følgende hovedområder:

1. Fritidsundervisning.
2. Heltidsundervisning.
3. Aktiviteter for unge ledige.
4. Fritidsvirksomhed, herunder ungdomsskoleklubber.

ad 1. Fritidsundervisning.

Fritidsundervisningen er en frivillig supplerende undervisning for alle 14 - 18 årige, uanset hvilken skoleform, de i øvrigt deltager i, og uanset om de er i erhvervsarbejde .

Fritidsundervisningen omfatter:

- a. Ungdomsorientering.
- b. Undervisning i færdselsreglerne og kørsel med knallert - der jfr. færdselsloven er en forudsætning for det obligatoriske knallertkørekort.
- c. Almene ungdomsskolekurser - inden for alle fag og emner, hvori unge ønsker undervisning (en parallel til fritidsundervisningen for voksne).
- d. Prøveforberedende undervisning - i fag, der afsluttes med folkeskolens afgangsprøver eller udvidede afgangsprøver.
- e. Erhvervsmæssige introduktionskurser - der kan motivere elever fra "restgruppen" til at indgå i eksisterende ungdomsuddannelser.
- f. Specialundervisning - der har til formål at give handicappede unge de samme muligheder for en supplerende fritidsundervisning, som andre unge har.

ad 2. - Heltidsundervisning.

I fortsættelse af udvidelse af undervisningspligten til 9 år, blev der ved ændring i 1975 af folkeskoleloven givet mulighed for, at den udvidede undervisningspligt kunne aftjenes ved heltidsundervisning i den kommunale ungdomsskole.

Efter udsendelse af undervisningsministeriets cirkulære af 1. maj 1979 er der i en række kommuner tilbudt en sådan heltidsundervisning, der "står mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen".

Der er her mulighed for at tilrettelægge en undervisning, som tager sit udgangspunkt i elevernes egen situation (muligheder og interesser), og som ikke er bundet til folkeskolens fagkreds og timetal.

ad 3. - Aktiviteter for unge ledige.

Ungdomsskolens oprindelige udgangspunkt i 1942 var den ufaglærte ungdom, herunder de unge ledige.

Som følge af den stigende ungdomsarbejdsløshed fra midten af 70'erne blev der i forbindelse med indførelse af beskæftigelsesplaner og lovgivning om kommunernes indsats peget på undervisnings- og beskæftigelsesaktiviteter i den kommunale ungdomsskole, og der blev givet mulighed for, at ungdomsskolen kunne tilbyde undervisning for unge ledige op til 25 år.

I undervisningsministeriets cirkulære af 5.marts 1982 er kommunerne opfordret til at overveje, hvorledes ungdomsskolen kan inddrages i løsning af disse opgaver.

ad 4. Fritidsvirksomhed, herunder ungdomsskoleklubber.

Allerede i forbindelse med de første forsøg med ungdomsskoleundervisning fra 1939 var man klar over, at det ikke var tilstrækkeligt med kurser, hvor man blot underviste!

Det sociale motiv måtte have en særlig plads - og det var naturligt, at man inddrog "fritidsarbejdet" som et supplement til undervisningen i ungdomsskolen.

Fra 1946 blev der på finansloven optaget en bevilling til "forskellige foranstaltninger edrørende ungdommens opdragelse og uddannelse" på 15.000,- kr., som tilskud til fritidsklubber, der oprettedes i tilknytning til ungdomsskoler for den ufaglærte ungdom.

Ved lovændring i 1954 indførtes regler om tilskud til ungdomsklubber eller andre fritidsforanstaltninger for unge mennesker, idet der skelnedes imellem:

- a. Ungdomsskolens fritidsforanstaltninger - (Klubber, lejrskoler og andre fritidsarrangementer) - kun for ungdomsskolens elever - som en del af den samlede ungdomsskolevirksomhed

og

- b. Andre ungdomsklubber etableret på privat initiativ, f.eks. af foreninger - og åbne for enhver ung, der ønskede at indmelde sig.

Denne skelnen fastholdtes ved lovrevisionen i 1960, men ved vedtagelsen af lov om fritidsundervisning m.v. i 1968, og udskillelsen af støtten til fritidsvirksomhed for børn og unge til et særligt kapitel - kapitel II - overførtes bestemmelserne vedrørende ungdomsskolens fritidsvirksomhed til kapitel I om ungdomsskolen, således at det blev understreget, at den supplerende fritidsvirksomhed indgår som en integreret del af det samlede ungdomsskolearbejde, idet kommunerne dog ikke blev forpligtet på dette område.

II. Ungdomsskolevirksomhedens omfang 1982/83.

- A. 343 ungdomsskoler i samtlige landets kommuner.
- B. 204.351 deltagere, hvoraf de 178.007 var mellem 14 og 18 år - svarende til **53,26%** af de unge piger i hele landet - og **50,29%** af drengene.

C. Omfanget af de enkelte dele af ungdomsskolevirksomheden:

	Antal hold	Antal <u>timer</u>	Antal <u>holdelever</u>	Samlet aktivi- <u>tetstimer</u>
1. Fritidsunder- visning	25.160	1.468.070	326.553	19.055.480
	<u>Antal skoler</u>			
2. Heltidsunder- visning	94	342.562	2.171	2.740.496
	<u>Antal hold</u>			
<u>3.</u> Aktiviteter for unge ledige	431	55.633	4.975	642.123
		Antal medarbejder- timer	Antal <u>delta- gere</u>	
<u>4.</u> Fritidsvirksomhed		435.268	219.351	<u>9.481.218</u>
			I alt ...	31.919.317

III. Økonomi.

Ungdomsskolen overgik til tilskud efter objektive kriterier (bloktilskud) samtidig med folkeskolen i 1975.

Alle udgifter ved ungdomsskolevirksomheden påhviler kommunerne.

Den væsentligste udgiftspost er lønningerne, idet ungdomsskolerne for hovedpartens vedkommende benytter folkeskolens lokaler.

På baggrund af medarbejdertimetallet må lønudgifterne anslås til ca. 350.000.000,- kr.

Notat om klubvirksomhed under bilstandsloven, udarbejdet af socialstyrelsen i juli 1984.

Daginstitutioner efter bilstandsloven er beregnet til længere eller kortere dagophold for børn og unge og har et socialpædagogisk hovedformål ved at være et supplement til hjemmet under børnenes eller de unges opvækst og udvikling.

Loven opdeler ikke daginstitutionerne i bestemte typer og skaber således grundlag for, at kommunalbestyrelserne på en smidig måde kan kombinere og udnytte institutionerne, f.eks. ved optagelsen af børn i forskellige aldersgrupper på institutionerne. Disse kan derfor tilpasses den enkelte kommunes og det enkelte områdes efterspørgelsesmønster.

En del af de traditionelle institutioner for børn i og over skolealderen er bibeholdt med den hidtidige struktur og aldersbegrænsning.

Klubber oprettes stadig i mange tilfælde efter børneforsorgslovens praksis med fritidsklub for de 7-13-årige i dagtimerne og ungdomsklub for de unge på 14-17 år om aftenen, selv om bilstandsloven ikke gentager børneforsorgslovens opdeling af institutionerne.

18-års grænsen fremgår ikke umiddelbart af loven, men ligger som en forudsætning (se bl.a. direktoratet for børne- og ungdomsforsorgens cirkulære af 1. februar 1961 om betingelser for anerkendelse af fritids- og ungdomsklubber, afsnit 2).

Under særlige omstændigheder kunne unge over 18 år efter dette cirkulære fortsætte i klubben. Der tænkes navnlig på de tilfælde, hvor det fandtes påkrævet at udstrække et pålæg om at søge institution ud over det 18. år, og tilfælde, hvor klublederen selv fandt det rigtigt undtagelsesvis at lade en ung fortsætte i klubben, efter at pågældende er fyldt 18 år. Endvidere vil en klub som led i efterværnsarbejde kunne modtage enkelte særligt dårligt socialt stillede unge over 18 år.

Disse bestemmelser faldt bort ved bistandslovens ikrafttræden den 1. april 1976, men anvendes stadig som fortolkningsbidrag.

Fritidsklubber udgør i en vis udstrækning et alternativ til fritidshjemmene og de aldersintegrerede institutioner og er i de fleste tilfælde kun åbne i eftermiddagstimerne. Der føres fremmødekontrol, men børnene kan i åbningstiden komme i klubben, når de har tid og lyst, og de kan altid frit vælge, om de vil deltage i klubbens forskellige aktivitetstilbud eller evt. blot hygge sig med kammerater eller med de voksne medarbejdere. På grund af den frie struktur benyttes fritidsklubberne fortrinsvis af de stirre børn (10-14 år).

Ungdomsklubber er beregnet for børn og unge, der, som i fritidsklubberne, kan komme og gå, som de selv måtte ønske det. Ungdomsklubberne er som regel kun åbne i aftentimerne.

Mange børn og unge bruger klubben som et samlingssted, hvor man kan hygge sig, spille og lytte til musik, dyrke forskellige former for motion (bordtennis, fodbold, sejlsport, ridning, badminton), spille billard, kort, skak eller andre spil, lave noget manueT: (hobby, keramik, værkstedsaktiviteter m.m.), køre knallertcross, deltage aktivt/passivt i arrangementer og aktiviteter og i øvrigt være medbestemmende om klubbens drift.

Imidlertid har efterspørgslen efter fritidstilbud til de mindste skolebørn bl.a. på grund af, at forældrene i større omfang er udearbejdende og ændringen i folkeskoleloven med den forlængede undervisningspligt, det begrænsende undervisningstimetallet og det stigende antal unge arbejdsløse, hvoraf mange er forenings- og interesseløse, været medvirkende årsag til, at der lokalt i kommunerne er oprettet mere fleksible institutioner.

Medvirkende hertil har dels været, at der ved efterspørgsel efter institutionsplads indgår såvel behov som økonomi og institutionernes beliggenhed i betragningerne, dels at res-

sourcerne (lokaler m.v.) søges udnyttet optimalt.

I konsekvens heraf er der lokalt skabt mulighed for integration af aldersgrupperne i klubberne, eller der er etableret specielle miniklubber for de yngste skolebarn i forbindelse med fritids- og ungdomsklubber eller på eller i nærheden af skolerne. Ligeledes har de 12-14-åriges udvikling, aktivitetsønsker og behov for at være sammen med jævnaldrende - også i aftentimerne - været årsag til, at der i fritidscentre og fritids/ungdomsklubber er oprettet juniorklubber, der enten samkøres med ungdomsklubben på faste ugedage eller helt overtager klubbens lokaler i bestemte tidsrum.

Det er imidlertid ikke blot de unge op til 18 år, der har behov for et etableret sted, hvor de også i dagtimerne kan opholde sig, hygge sig, få råd, vejledning med hensyn til f.eks. jobsøgning og benytte de værksteder, der almindeligvis findes i klubberne. Mange unge mellem 18 og 25 år har de samme behov, men her dækker bistandsloven ikke, og enkelte kommuner har derfor oprettet en seniorafdeling i forbindelse med de allerede etablerede klubber.

Klubbernes åbningstid retter sig ligeledes efter lokale behov og vil ofte være udvidet til at dække hele dagen og aftenen det meste af året eller hele året, ligesom eventuelle aldersgrænser er motiveret i lokale behov.

De socialministerielle klubber arbejder ud fra et socialt synspunkt. Deres primære opgave er at være en del af det sociale sikkerhedsnet, derfor må personalet i klubber i lighed med, hvad der gælder for øvrige daginstitutioner, have en sammensætning og uddannelse, der sikrer at institutionerne kan opfylde denne opgave over for medlemmerne.

Medarbejderstaben er sammensat af fuldtidsansatte og timelønnede medarbejdere med forskellig grunduddannelse og erhvervs-erfaring, men oftest tillige med uddannelse som klubpædagog. Der er en nedre aldersgrænse på 18 år. Imidlertid foretrækkes

noget ældre medarbejdere, da medlemmerne ofte er børn og unge uden særlige fritidsinteresser eller ønsker om fastere tilrettelagte tilbud, som dem f.eks. sportsklubber og foreninger m.v. yder.

Medlemmerne har ofte et stort udækket behov for voksenkontakt, og deres forventninger til medarbejderne og aktiviteterne er meget store.

En del kommuner tilbyder endvidere pædagogisk friplads i klubberne af præventive grunde.

Under den tidligere lov om børne- og ungdomsforsorg var fritidsklubber forbeholdt 7-13-årige og ungdomsklubber de 14-17-årige. I dag forholder det sig imidlertid således, at kommunerne i stor udstrækning optager børnehaveklassebørn og de yngste skolebarn i klubberne. Samtidig er aldersgrænsen opefter mange steder udvidet, på grund af den nuværende arbejdsløshedssituation m.m. Dette medfører øgede krav til personalet med hensyn til modenhed og uddannelse.

Det er almindeligt, at institutionernes lokaler i eventuelle ledige perioder benyttes af dagplejeformidling, mor/barn grupper, seniorklubber og af pensionister m.fl.

Der søges samtidig indenfor den enkelte kommune skabt mulighed for samarbejde mellem de enkelte institutioner, udnyttelse for flere klubber af de specielle aktivitetstilbud (kvalitetværksted, crossbaner, bådebyggeri m.v.), opsøgende arbejde på steder, hvor de unge færdes og et bredt samarbejde mellem bistandslovklubberne og kommunens øvrige tilbud til de unge med henblik på en hensigtsmæssig udnyttelse de forhåndenværende ressourcer og et helhedshensyn til kommunens unge.

Klubberenes interne styring foregår i et samarbejde mellem leder, medarbejdere, forældreråd/bestyrelse og medlemmerne (klubråd).

Der er ikke i lov om social bistand tillagt klubbens medlemmer nogen kompetence i forhold til klubbens daglige drift.

Det er naturligt, at børnene/de unge i videst muligt omfang medinddrages i institutionens drift.

Lederen har det pædagogiske ansvar over for klubbens bestyrelse og ansvaret for klubbens daglige drift. Lederen ansætter og afskediger det timelønnede personale, foretager indstilling om ansættelser og afskedigelser af personale i faste stillinger og forestår budget, regnskab og plan for klubbens virksomhed.

Lederen kan endvidere pålægges ansvaret for at ~~fjzre~~ klubbens driftsregnskab.

Lederen kan ikke pålægges nogen personlig hæftelse over for klubbens økonomiske forpligtelser.

Der er ikke tillagt medarbejdergruppen nogen kompetence i forholdet til institutionens drift. Dog beskrives i cirkulæret om institutioner under kommunerne, at ledere og øvrige medarbejdere med fast tilknytning (også timelønnede) til institutionen danner et medarbejderråd, der er medbestemmende om retningslinierne ved det pædagogiske arbejde. Det er dog praksis, at tilbagevendende medarbejdermøder behandler såvel budget, regnskab, som planer for klubbens virksomhed og afgiver indstilling til klubbens bestyrelse. Medarbejderrådet udpeger en tilforordnet til klubbens bestyrelse, der deltager i møderne uden stemmeret. Ligeledes behandler medarbejdermødet pædagogiske og sociale problemer i relation til enkeltmedlemmer og klubbens samlede aktivitet.

Forældrene har indflydelse på klubbens drift gennem forældreråd/bestyrelse .

Ved selvejende institutioner vælger forældrene af sin midte mindst 2 repræsentanter til bestyrelsen. (Jfr. klubbens vedtægter) .

Ved kommunale klubber vælges af og blandt forældrene et forældreråd på mindst 3 medlemmer (normalt 5). Der er ikke givet faste regler for forældrerådets arbejde, men rådet behandler normalt spørgsmål som: 1. Retningslinier for det pædagogiske arbejde. 2. Institutionsbudget. 3. Ændringer eller udvidelse af institutionens fysiske rammer og funktioner. Forældrerådets stilling til de behandlede spørgsmål meddeles kommunen. Forældrerådet vælges på det ene af 2 årlige forældremoder.

Lovgrundlaget for oprettelsen af klubberne er bistanndslovens § 69. Hertil er knyttet dels socialministeriets cirkulære af 27. december 1976 til kommunalebestyrelserne om regnskabsafleggelse og refusion, dels cirkulærer vedrørende det pædagogiske indhold o.lign. (Socialministeriets cirkulære af 29. marts 1976 om institutioner under kommunerne og om visse særlige plejehjem og socialministeriets cirkulære af 24. november 1982 om kommunalbestyrelsernes beslutningsgrundlag indenfor dagforanstaltningsområdet samt socialstyrelsens cirkulæreskrivelse nr. 3 af 15. marts 1982 om vejledende retningslinier for etablering og drift af legesteder m.v.).

Endelig har staten ved bistanndslovens § 73 og socialministeriets bekendtgørelse nr. 541 af 16. november 1983 om betaling for ophold i daginstitutioner m.v. for børn maksimeret forældrebetalingens størrelse.

Som det fremgår af ovennævnte cirkulære af 24. november 1982 om kommunalbestyrelsernes beslutningsgrundlag indenfor dagforanstaltningsområdet, er der meget få bindende regler på området, og det er derfor op til kommunerne at udarbejde retningslinier for deres institutioner.

Klubbernes driftsudgifter dækkes ved medlemskontingent på højst 20% af udgifterne, idet der ses bort fra ejendomsudgifter og udgifter til husleje og vedligeholdelse. I gennemsnit andrager betalingen ca. 10% af udgifterne. Udover dette kontingent betales halvdelen af udgifter til materialer til

hobbyvirksomhed og den fulde udgift til forplejning.

Den øvrige del af driftsudgifterne dækkes af kommunerne, som modtager statsrefusion på 50% af kommunens udgifter. Der er ikke maksimumsgrænser for de refusionsberettigede udgifter i klubberne.

Etableringsudgifter finansieres af kommunerne, som kan anmelde forrentning og afskrivning heraf til statsrefusion.

Der vil blive fremsat lovforslag om ændring af finansieringen, således at kommunerne fra 1. januar 1986 ikke mere kan få statsrefusion til kommunernes udgifter, men i stedet få bloktilskud.

I finansåret 1969/70 udgjorde udgifterne i fritids- og ungdomsklubberne 38,5 mill, kr., og der var 219 institutioner med 25.156 indskrevne.

I 1983 budgetterede kommunerne med udgifter på ca. 605 mill, kr. til klubber excl. forrentning og afskrivning, i januar samme år var der ifølge ressourcetællingen 591 klubber m.v. med 60.306 indskrevne og 3.035 fuldtidsansatte.

UDVALGET VEDR. FRITIDSUNDERVISNINGSLOVENS KAP. II

HVAD ER I GRUNDEN FORSKELLENE MELLEM DE 3 KLUBFORMER ?

	UNGDOMSSKOLEKLUBBEN	DEN "ÅBNE" UNGD.KLUB	DEN SOC.MIN. KLUB
Lovgrundlag.	Fritidsundervisningslovens Kap. I:	Fritidsundervisningslovens Kap. II.	Bistandslovens § 69
Godkendende myndighed	Kommunen (via ungd.skolenævnet)	Kommunen (via fritidsnævnet)	Kommunen (via socialudvalget).
Statsrefusion	0 (bloktilskud)	45% af de tilskudsberettigede udgifter	50% af de tilskudsberettigede udgifter - efter fradrag af indtægter (især kontingenter).
Klubform/medlemskreds	Ungdomsklub 14-18 årige tilmeldt ungdomsskolen	Ungdomsklub 14-18 årige	Fritidsklub 7-13 Årige Ungdomsklub 14-18 - Seniorklub ???
Oprettelse/etablering	Kommunal udgift.	Kommunal udgift (men renter af prioritetsgæld er tilskudsberettiget over driften)	Kommunal udgift (men renter og afdrag af prioritetsgæld er tilskudsberettiget over driften).
Medarb./leder Ansættelsesform	Timelønnet. Pædagogisk medhjælp (ofte måneds)	Timelønnet	Måndeslønnede (over 14 timer pr. uge) og timelønnede.
Løn og ansættelsesforhold fastsættes af	Underv.min. efter forhandling med finansmin.	Underv.min. efter forhandling med finansmin.	Overenskomst mellem KL m.fl. og LDK/Dansk Kommunalråd forbund.
Formelle krav til medarb. kvalifik.	Ingen (men højere løn til medarbejdere, der gennem udd. eller særlige erfaringer har kvalificeret sig)	Ingen (men højere løn til medarbejdere, der gennem udd. eller særlige erfaringer har kvalificeret sig).	Ingen (men således at månedslønnede uden pæd. udd. får lønfradrag og timelønnede aflønnes med sats for hhv udd. og uudd.)
Den formelle styring af klubben	u.-min. ↔ kommunalbestyr. ↔ skolekommission ↔ ungd.-skolenavn ↔ ungd.-skoleinsp.	u.-min. ↔ kommunalbestyr. ↔ fritidsnavn ↔ Bestyrelse ↔ Klubleder.	soc.min. ↔ kommunalbestyr. ↔ socialudvalg ↔ Bestyrelse ↔ Klubleder (ingen bestyr. i rent kommunale klubber).

	UNGDOMSSKOLEKLUBUEN	DEN "ÅBNE" UNGD.KLUB	DEN SOC. MIN. KLUB
Formel medlemsindflydelse	2 elevrepræsentanter deltager i ungd.skole-nævnets møder.	Min. et bestyr.-medlem vælges af og blandt medlemmerne,	Ingen
Medlemsbetaling (kontingent).	Gratis (evt. et indmeldelsesgebyr).	Et "rimeligt" KontingenL (fra 0-20% af udgifterne).	Højst 20% af klubben driftsudgift (excl. ejendomsudgifter).

Palle Wraae